

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

LEYLA RUHAN OKYAY

GÖLGESİ GÜZ

♥
CAN

ÖYKÜ

TÜRK YAZARLARI

© Leyla Ruhan Okyay / Can Yayınları Ltd. Şti. (2005)
1. basım : 2005

Yayına Hazırlayan: Cemil Kavukçu
Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Serap Bertay
Düzeltili: Nurten Sönmezcan
Montaj: Mine Sarıkaya

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı: Özal Basımevi
Cilt: Eko Ofset

ISBN 975-07-0508-4

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Leyla Ruhan Okyay
GÖLGESİ GÜZ

ÖYKÜ

CAN YAYINLARI

**LEYLA RUHAN OKYAY'IN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
KİTAPLARI**

**GEYİKLİ ORMAN / *öykü*
GÖLGESİ GÜZ / *öykü***

Leyla Ruhan Okyay, 1952 yılında Alpullu'da doğdu. İlkokulu Silivri, Turgut Reis İlkokulu, orta ve lise eğitimini Kandilli Kız Lisesi'nde, lisans ve yüksek lisans eğitimlerini İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi'nde tamamladı. Mezun olduktan sonra çeşitli mimarlık atölyelerinde ve İ.T.Ü. Mimarlık Tarihi ve Restorasyon Enstitüsü'nde kent koruma projelerinde çalıştı. Yüksek Lisans tezini de 'Safranbolu'da Bir Koruma Örneği' adı altında, aynı konuda tamamladı. 1997 yılında Varlık dergisinin 'Ustaların Seçtikleri' adı altında yayımlanan ve Nezihe Meriç tarafından seçilen 'Düş' adlı öyküsü Varlık dergisinin aynı yıl ağustos sayısında yayımlandı. 13 yıldır öykü yazıyor. Öykü, gazete yazıları, röportajları ve sanat yazıları, Varlık, Adam Öykü, Cumhuriyet gazetesi, Radikal gazetesi, E dergisi, Parşömen, Sanat Çevresi, Aykırı Sanat, Beş Parmak dergilerinde yayımlandı. Birecik Barajı'nın suları altında kalan köylerde yaşanan dramın anlatıldığı öykülerden oluşan, on beş öykücü ve çizer Tan Oral'ın ortaklaşa çıkardıkları *Fırat'a Karışan Öyküler* (2002) adlı kitabın koordinatörlüğünü üstlendi.

Annemle babama...

İÇİNDEKİLER

Pasaport .	11
Beş Dakika.	20
Denge Sırığı Kaydı	22
O Öpüş; Kaldı	27
Yakıştırırver Bi Şey	. 34
Semerkant .	. . 37
İncir Ağacı ve Kadın.	43
Düş	49
Onlar Denize Karıştılar	54
Bronz Düş	59
Çeyrek	64
Herkesin Bir Dolabı Olmalı .	69
Onun Yalnızca Eleni İçin Çarpan Bir Yüreği Vardı	75
Ooooo	85
Onlar İçin de Dikmişti	90

PASAPORT

*Sesim karada ölürse
Alın denize götürün
Kıyıda öylece bırakın*
Rafael Alberti

Sayfalar suda yüzüyor. ‘Amerika gene bomba-ladı.’ Pembeli, mavili desenli sayfalar, ‘Saddam dü-şünceye dek harekât sürecektir.’ Köşelerinde Arapça yazılar olan sayfalar.. ‘Rejim aleyhtarını yüzlerce kişi kurşuna diziliyor.’ Deri kabı suyun yüzüne çıktı. ‘Mülteciler sınırları zorluyor.’

“Evet, sizin paranız?”

Kara gözlüklü, kısa siyah saçlı, iri yapılı adam karşılarına dikildiğinde kendine geldi Osman Said. Göğsünde sakladığı torbadan çıkardı parasını. Ba-bası için de verdi.

“İki kişilik,” dedi. Tedirgin, gözlerini kaçırarak. Adam alışık bir tarzda hızla saydı.

“Adınız?”

“Osman Said, babamın da Ahmet Said.”

Parayı körüklü çantasına özenle yerleştirdi, pa-saportları çıkarıp verdi.

“Bunları gözün gibi koru!”

Buruk bir gülümseme yayıldı Osman’ın yüzüne.

“Merak etme!”

Babasına döndü.

“Baba, aldık!”

“Hayırlısı! Atın yüğrükse bin de kaç, derler ya. Biz de kaçıyoruz, bakalım nereye kadar? Toprağımız, ölülerimiz, canlarımız arkada!..”

Sustular. Bir daha hiç konuşmayacakmış gibi sustular. Pasaportları göğüslerindeki torbalara yerleştirdiler.

Otobüsün cam kenarındaki koltuğundayım işte! Elimde günlük gazeteler.

‘Bağdat gene bombalandı!..

Sessiz, ürkek bindiler otobüse. Babası ile arkalarında birer koltuğa oturdular. Çocukluğundaki gibi cam kenarına geçti Osman. Bacaklarını nereye sığdıracığını bilemedi.

Ben de hep cam tarafındaki koltuğa otururum, denizi görebilmek için.

Tüm dikkatini camdan dışarıda olan bitene verdi. Ağaca tünemiş serçenin, kaçışan kedilerin peşine düştü. Acılarını unutmak istedi, kısacık bir süre için de olsa unutmak!

Bütün yolcular binip yerlerine oturdular. Pasaportlarını açıp telaşla karıştırdılar. Pembeli, mavili, desenli sayfaları. Hışırtıları yayıldı otobüse.

“Gördün mü, damgalanmış!..”

Derin bir ‘oh’ yükseldi hepsinden. “Damgalanmış!..”

Şoför kontak anahtarını çevirdi, otobüsü çalış-

tırdı. Hareket ettiler. Dualara karışan buruk bir sevinç yayıldı yüzlerine...

“Yolumuz açık olsun. Kurtulduk o cehennemden,” dedi biri.

“İnşallah!..”

Yorgunluktan bitkin düşen babası, yanında uyuklamaya başlamıştı bile. Kavruk esmer tenindeki çizgiler daha da derinleşmiş, bedeni daha da küçülmüştü. Suyu çekilmiş, kurumuştur sanki. Kaplan gibi güçlü, o koca adam!..

Günlerce süren uykusuz gecelerden sonra çocukluğunu, anılarını, akrabalarını, arkadaşlarını, sevdiğini ve geleceğini arkada bırakıp bilinmeze doğru yol almaya başladılar. Oysa mühendis olması na tam bir ay kalmıştı.

Uzaklaştıkça biraz olsun rahatladı Osman. Acılı yüreğini deniz doldurdu, yalnızca filmlerde, televizyonda gördüğü deniz... ‘Deniz bizim kurtarıcımız olacak. Adalara kapağı attık mı, kimseler bulamaz,’ diye düşündü.

Deniz, bana da hep güzellikler çağrıştırır. Kıyısından geçerken çiçekler açar yüreğimde. Belki çocukluğum küçük bir sahil kasabasında geçtiğinden. Ona olan sevdamdan!..

Babasının yanında büzülüp, başını omzuna dayayıp gözlerini kapadı. Açlığına, acılarına en iyi ilaç uykunun kollarına bırakmalıydı kendini. Öyle bitkindi ki!

Bir süre yol aldıktan sonra küçük bir kasabada durdular; adının Mustafa olduğunu öğrendiği kara gözlüklü adam sandviç, meyve suyu dağıttı.

Kumanyasını büyük bir iştahla yerken gözü kö-

ş e başındaki manava ilişti. Gri sokağı renklendiren tezgâhına. Kendi mahallesini, manav Muhammed'-in kırmızı yanaklı güleç yüzünü anımsadı. Dükkânın önünden her geçişinde çay içmesi için ısrarını, sıcak sohbetlerini. Ekmek fırınının mahalleyi saran kokusunu, sokaktaki insanları, üzgün bakışlı sevdalı kızları. Bıçkın delikanlıların o, 'dünyayı ben yarattım'vari cakalarını... Sevdığını...

O güzellikleri yok eden bombaları... Ansızın büyük gümbürtüler ve aydınlıkla gelen cehennem!..

Irak, uçuşa yasak bölgeleri, tanımamayı sürdüreceğini ve hava sahasını çiğneyen uçaklara ateş açılacağını bildirdi.

Uzun havaları açtı ş oför. Yolcuların kimi uyuyor, kimi onca uykusuzluğa karşın kuşku ve umut arasında gidip gelen yürekleriyle suskun dinliyorlardı. Anlamasalar da hü zün ve acı yüklüydü türküler. Onları anlatıyordu, tam onları... Kendilerini azgın bir nehrin akıntısına kaptırmış, belirsiz bir sona doğru hızla gidiyorlardı.

Kalsalardı da sonuçta ölüm yok muydu zaten? Ya kurtulurlarsa?.. İşte bu umut, biraz olsun rahatlatıyordu yüreklerini.

'Sonra deniz! Denizi görmek, gemiye binmek hep düşleri değil miydi?'

Deniz, benim de hep düşlerimdedir. Güneşi kıyısında karşılar, üzerinde oynaşan pırıltıları toplayıp yüreğime yerleştiririm.

Denizi yaşamlarında bir kez olsun görmemiş bir otobüs dolusu insan, onu görecekleri için heyecan-

lanıyorlardı. Ürküntü ve korkuyla karışık bir sevinç! Üç gün süren bu yolculuğun sonunda, denize varmalarına bir-iki saat kaldığını söyledi şoför. Otobüsün içinde bir telaş yaşandı. “Denize geliyoruz. Bir-iki saat kalmış!..” “Denize yaklaştık!..” “Kurtuluş!..”

Osman, babası ve yolcular dikildiler koltuklarında, yürekleri havada. “Denize ha, denize?..” dedi, Osman Said. “Ben artık uyumam, gözümü bile kırpmam, uykudan ölsem de.” Derin bir nefesle, “Kurtulacağız,” diyordu. Babası yalnızca başını sallıyordu, giderek artan tedirginlikle. Korkuyordu, o bilmediği uçsuz bucaksız denizden, gelecekten... Hem de çok korkuyordu.

“Gemiye de binince açık denizde bizi hiç kimse bulamaz. Saddam’ın adamları bile...” diye fısıldadı Osman.

‘Bağdat dün gece sabaha kadar bombalandı...

Hava karardı sandılar önce. Sonra birden gök gürültüleriyle sarsıldı otobüs. Hepsi bir yerlere saklanmak istedi, elleri başlarında. “Bombalar!..” Korkuyla büzüldüler oturdukları yerde. “Bombalar!..”

Ardından, bardaktan boşanırcasına bir yağmur. Rahatladılar. İnsanlar saçak altlarına kaçıştılar. Bütün yolcular otobüsün pencerelerine başlarını dayayıp yıkanan kenti, saçaklardan taşıp şarıl şarıl caddelere akan suları izlediler.

Yağmurdan kaçanlar arasında elinde torbalarla, filelerle koşan iri göğüslü şişman kadını annesine benzetti Osman. Annesiyle kız kardeşinin ellerinde filelerle pazardan dönüştaki coşkularını, komşuların eve doluşmalarını, şenlikli konuşmalarını anım-

sadı. Satın aldıkları rengârenk giysileri giyip ‘oo, çok yakıştılar, kaç para verdin’lerle evi saran gülüşlerini. Doldurulan çayları ve yanında dumanı tüten mis kokulu kurabiyeleri özledi. Güzellikler, sevdiğinin gülüşü, konuşması film şeridi gibi geçti gözünün önünden. Yüreği dağlandı yeniden.

Otobüs yokuşu tırmanmaya başladı. Martılar göründüler. Osman gözlerini dört açtı. Yolcular da... Tepeye ulaştıklarında durdu otobüs. Kapılara koştu- lar. Deniz, mavi bir atlas gibi uzanmış, karşıların- daydı işte! Yelkenliler, gemiler, sandallarıyla... Derin bir nefesle içlerine aldılar havasını. Uzakta görünen adalara gitti gözleri. Sevinir gibi oldular. Ürküntüyle karışık bir duygu sardı yüreklerini. Ona varmak için yeniden doluştular otobüse.

“Gidelim,” dediler hep bir ağızdan. “Gidelim.”

Assos göründü. Birazdan kavuşacağım martıla- ra, denize, dostlarıma...

“Cam gibi, cam gibi işte! Erimiş mavi bir cam!.. Şaşkın, meraklı, kıyıya yaklaştılar.

Ayakkabılarını, çoraplarını çıkarıp ayaklarını suya soktular. İrkilip kaçıştılar.

Yüzlerini yıkadılar, gözleri biber gibi yandı. Kıyıya kadar varan balıkları gösterdiler birbirlerine. “Geldik işte, sonunda geldik!” diyorlardı, durma- dan. “Bunca yıl sonra.” “Hiç aklına gelir miydi deni- zi göreceğin?” Kimi daldı gitti uzaklara, kimi de ge- ride bıraktıklarına ağladı. Kumsal boyunca bir yan- dan karşı kıyıya bakarak yürüdüler. Bunca uzaklığı geçip nasıl varacaklarını düşündüler, bir sıkıntı oturdu yüreklerine. “Bir gitsek,” dediler. “Ah bir kurtulsak!..”

ABD'nin Irak'a düzenlediği 'Çöl Tilkisi' operasyonunda çok fazla Cruise füzesi kullanıldığı ve Pentagon'un füze sıkıntısı çekilmesinden kaygılandığı bildirildi.

Mustafa bir kenarda oturup onları izledi, film izler gibi. Sonra kalkıp yanlarına geldi.

"Bu gece buradasınız. Sabaha karşı üçte, bir motor gelip sizi alacak."

"Motor mu? Gemi sanmıştım ben. O yolu, bunca insanla?" diyecek oldu Osman.

"O yol dediğin nedir ki? Neredeyse arabalar görünecek, baksanıza. Korkmayın, hiçbir şey olmaz. Bu motor ne çok insan taşıdı."

"Doğru ya, çok yakın," dedi, biri.

"Sağ ol, Allah razı olsun," dediler.

"Yolunuz açık olsun."

"Ne zaman varırız?" dedi bir başkası, hepsi yineledi:

"Ne zaman?"

"Bilmem, yarın öğlen varırsınız herhalde," dedi, Mustafa.

"Sağ ol," dediler. Ellerine sarıldılar. "Sağ ol."

Deniz kıyısına oturdular! Ne büyük, ne parlaktı! Sesini dinlediler. Martılar yavaşça çevrelerini sardılar. Güneş dağların ardında kaybolmaya başladığında.

Assos'ta da akşamları kumsal boşaldığında yüzlerce martının dolaştığını, usul usul çevremi sarıdıklarını, beni kendilerinden saydıklarını duyumsarım. Ve o zaman kesitlerini yüreğimin bir köşesinde yıl boyu saklarım. Mutsuz bir günümde çıkarıp

yeniden yaşamak için...

Güneş, denizin üzerine turuncu bir top gibi indi. Pembeye boyadı her yanı, sonra mora... Karşı kıyıda belli belirsiz görünen kara parçasına takıldı hepsinin gözleri. Karanlık bastırdı, ışıklar yandı. Ertesi akşam gene ışıklar yandığında orada olmayı düşlediler. Sevindiler. Dondurucu bir ayaz, karanlıkla birlikte indi üstlerine. Birbirlerine sokulup sabahın üçünü beklediler. Soğuktan, korkudan titreyerek. Deniz, öfkeli sesler çıkarıp kabarmaya başladıkça ürküntüleri de arttı. Siyahlık gitgide büyüdü sanki, gitgide derinleşti. Adalar uzaklaştı, ışıklar sönükleşti, korku yayıldı denizin üzerine. “Nasıl?..” sorusu büyüdü içlerinde. “Ya bu siyahlık bizi yutarsa?..” dediler. “Ya?..” Siyahlıklar içinde gidip gelenler bembeyaz martılardı yalnızca. Yüreklerini biraz olsun rahatlatan da...

Karanlığı yırtan bir sesle doğruldular.

“Geliyor!..” Motorun sesi her yanı sardı. ‘Pata pata pat.’ Koşuştular.

“Durun, hepiniz bineceksiniz, telaş etmeyin,” dedi motorcu.

“Hepinize yer var, sıkışın biraz, sıkışın.” Açıldılar...

Denizin dibinde, çakılların üzerinde yüzen kâğıt parçasına yapışık fotoğraftaki genç adam bana bakıyor. Geniş alınlı, kara kaşlı, kara gözlü, bıyıkları üst dudağını gölgeleyen, kırmızı tişörtlü bir adam. Yüzünde belli belirsiz bir gülümseme var. Gözlerimi kaçıramıyorum ondan. Tanımlaması güç bir duygu sarıyor her yanı. Ağlamak istiyorum. Üzerinden balıklar geçiyor, yanından da bir yengeç. Kumsala

çıkmasına bir adım boyu var. Dalgalarla gidip geliyor. Gözleri bana dikili.

Sayfalar hamur gibi. Kimisi yırtılmış suda yüzüyor. Pembeli, mavili, yeşilli sayfalar. Dalgalarla etrafa savruluyor, parçalanıyorlar. Bombaların havaya savurduğu sevgi dolu yürekler, güzel insanlar gibi. 'Bombalar...' Kulaklarımı sağır edencesine, birbiri ardına düşüyor.

Sayfalar yüzüp dağılıyorlar her yana. Balıklar peşlerine düşüyorlar... Yalnızca bana bakan genç adam direniyor. 'Biraz daha gayret, geliyorsun,' der gibi, kendi kendine. Kıyıya ulaşmaya çalışıyor. 'Biraz daha!..' Elimi uzatıp alıyorum.

Yeşil deri kabı su yüzüne çıkmış. Dalgalarla sürükleniyor. Üzerinde;

'REPUBLIC OF IRAQ PASSPORT' yazılı.

Fotoğrafın olduğu sayfada da;

Name of bearer:HOSHMAN. H. SAID

Place and date of birth:SULAIMANYA

1975

The validity of this Passport expires on: 8-9-2000

ABD'de yayımlanan savunma dergisi Aviation Week and Space Technology'de yer alan haberde, 'ABD Deniz ve Hava Kuvvetlerinin çok sayıda füze kullanması ve stokların çok azalması Pentagon için sorun oluşturunuyor,' denildi...

date of birth:1975.

BEŞ DAKİKA

Aralarında masa vardı hep. Ahşap, piyasa işi bir masa. Tek tük çıkan sözcükler donup asılı kalıyordu masanın üzerinde. Gösterişli, kalabalık bir avizenin parçaları gibi. Her yeni sözcük bir başka parçayı oluşturuyor, tümceler sıkı bir denetimden geçip çıkıyorlardı dışarı. Kesik ve aralıklı...

Sigara paketini çıkarıp masanın üzerine koydu adam. Bir sigara çekti içinden, yan gözle kadına baktı.

“Sigara içiyor musun?”

“Arada bir,” dedi kadın.

“İçki sofrasında ya da kahvenin yanında.”

Sustu, derin bir soluk aldı.

“Ama bir tane alırım.”

Yaktılar.

Dansöz kıvraklığıyla yükselen dumanlar avizenin sözcükten parçaları arasına girdi, onlar gözleriyle izlediler. Bazen dumanın kıvrımında karşılaştı bakışları, bazen donup kalmış bir sözcükte.

İskemlenin kenarına ilişmiş kadın, yarısında söndürdü sigarasını. Titrek, telaşlı. ‘Ya sen, sen çok içiyor musun?’ demek istedi, caydı. Sonra doğruldu.

Gitmeliydi...

“Ben gidiyorum, yalnızca beş dakika uğramak istemiştım,” dedi, ayağa kalktı. Sesini çıkarmadı

adam. O da kalktı. Suskun ve durgundu. Bazen ne güzel sohbet ediyorlardı halbuki. Sözcükler oradan oraya koşturuyor, serçeler gibi cıvıldaşarak uçuşuyorlardı odanın içinde. Ya arada bir patlayan o kahkahalar, içten gülüşler!.. Bugün ikisi de düşünceli, tutuktu nedense!

Sımsıkı, sımsıcak elini sıktı adam, gözleriyle destekleyerek.

“Hoşçakal.”

Elinde yalnızca sıcaklığı kaldı.

Düş ya da bulut gibi yürüdü gitti kadın, insansız koridorda.

Sokaktaki insanlar, binalar, karşıdan gelen otobüs, saydam birer görüntüydü sanki. Bir yanından öbür yanına geçilen. Kendisi de öyle. Kent meydanının renkliliği, hareketi, uğultusu düşün uzantısıydı. Gerçek olan yalnızca sıcaklık, o sıcaklıktı, kaybetmekten korktuğu.

Adam sigarasını içti, iyice söndürdü. Dumanı bitene dek.

Arkasından avizenin parçaları birer birer döküldüler masanın üzerine. Yavaşça kenara çekti onları.

Çalışmalıydı!..

DENGE SIRIĞI KAYDI

Küçük oğlan kahkahalar atıyor, kesik kesik.

Manşette mültecilerin acı yüklü fotoğrafları, haberler... Ölümler, ölümler, kayıp anaları, şehit anaları, sevgilileri...

Oysa ne çok sevinmiştim, şehir dışına trenle bir yolculuk yapacağım için! Üstelik baharda!.. İşyerinden, işlerden biraz olsun uzakta... Ama artık bahar bile mutlu etmiyor. Yeşili, çiçekleri dağın yamacına oturmuş, vadiye bakan bir kaya parçası gibi seyrediyorum...

Kıvrılıp uyudu annesinin kucağında.

Onlar diyorum, çocuklar, kadınlar, erkekler... Onlar!.. Öyle yükleniyorum ki acılarını. Küçük kızını yitirmiş, ya da tecavüze uğramış biri... Oğlu öldürülmüş bir anne...

Bahar tomurcukları nasıl da patlamış! Bütün ağaçlar taze yaprak yarışında. Yeşil ne kadar canlı!.. Papatyalar, parlak yapraklı sarı çiçekler ayaklarıma sürünüyorlar sanki. O sarı çiçekleri ne kadar da çok severdim!.. En uzun dayanan kır çiçeğidir o. Koku-su, öyle hafif ve kendine özgüdür ki. Görüp geçiyo-

rum yalnızca. Mask gibi. Sevinemiyorum onları gördüğüme. Koklamak gelmiyor içimden. O duygular öyle uzaklarda ki artık! Kosovalı, Priştineli çocukların, bir zamanlar gözlerindeki gülümseme gibi...

Taze kavak ormanı uçuk yeşil yapraklarıyla uza-yıp gidiyor gökyüzüne. Priştine'dekiler de öyleydi... Çocukların sesleri, sevgililerin sevgi sözcükleri, dö-ne döne koşup oynarlardı aralarında... Yaprakların neşeli kıpırtıları, fısıltıları altında...

Ben, Priştineli Rejiye Mişi... Kavakların dipleri su içinde. Günlerdir süren yağmurdan kalma. Çamurda yürümek öyle zor ki!.. Gitgide ağırlaşıyor, git-gide ölüm çizgisine yaklaşıyoruz.

Kavakların yeşil turuncu yaprakları sevindirmiyor artık. Dağlara oturmuş öbek öbek beyaz bulutlar da... Siste yüzen kayıklar da, deniz de...

Ben Priştineli Rejiye Mişi.

Ben Fatma Kadın. Süleyman'ın anası. Ölüm çiz-gisindeki cambaz gibiyim. Kara bulutlar içinde. Beynim uğulduyor. Canım yanıyor. Öyle bir acı ki anlatılamaz.

Yaşadım mı bütün bunları!? Yandı mı artık geç-mişim? Yakıldı, parçalandı, savruldu mu? Milyon-larca adam geçti mi üstümden? Sevdığım!..

Öldü mü, öldürüldü mü yiğidim!?

Küçük oğlan trenin koridorunda kahkahalar atı-yor. Ne güzel kahkahalar! Düş gibi!

Âşık oldum mu delicesine!? Onu bir dakika görmek için koştum mu sokaklarda!? Gülümsemesi yüreğimi coşturdu mu!? İçimden öptüm mü onu durmadan!? Seviştim mi gecelerce!? Ah!.. Yaşadım mı, bilmiyorum!?..

Anam diye sardı mı beni sımsıkı? Anam!..

Ayaklarım şişti! Acıktım! Özledim! Sevdığimi!..

Özledim oğlumu, canımı! İçim yanıyor!

Her yanıma acıyor! Hem de çok! En çok da yüreğim! Her yanıma kanıyor! Gördüğüm yalnızca kırmızı!..

Denge sırtığı kayıyor!..

Rejiye Mişi birdenbire konvoyun içinde bir ısıklık sesi duyar gibi oldu. Dondu kaldı! Yeşil oldu yüzü, gözlerinin akı!..

Fatma Kadın oğulcuğunun sesini... Kalabalık bir sokakta, dondu kaldı!..

“Onun ısılığı!..” diye mırıldandı Rejiye Mişi.

“Onun sesi!..” diye hopladı Fatma Kadın’ın yüreği.

Rejiye Mişi’nin âşık olduğu adamın ağzından düşürmediği o melodi... Sesi içine doldu. Yanakları kızardı. “Düş olmalı bu, mutlaka düş!..” dedi. Yüre-

gi durma noktasına geldi. O noktaya gelmeyi için için istiyordu artık. Acıların bitmesini. Denge sırığını bırakıvermeyi. “Ama o ıslık! Ah, o m zık!..”

“O ses!.. Yıgıdımın davudi sesi! Oğlumun!..”

O ıslık, o ses, yumuşak bir yorgan gibi sardı her yanlarını. Düşünemez oldular acılarını, yaşadıklarını. Bellekleri yuvarlandı gitti...

Oğlan, renkli bilyelerini cebinden çıkardı. Mavi gözlü bir arkadaş geldi yanına. Gülümsedi.

O ıslığı aramaya koyuldu, Rejiye Mişi...

Fatma Kadın’ın adımları sıklaştı, hızlandı. Yorgunluğu azaldı. Yüreğine incecik ışıktan oklar saplandı. İnsan selini yara yara, o sesin peşine takıldı....

Gençleşt  sanki, yemenisini d zelitti. Bulutumu su bir aydınlık sardı her yanını...

“ nden geliyor ses.  nden!” Koşmaya başladı, Rejiye Mişi. Nefesi kesilir gibi oldu. Bacakları koptu gitti bedeninden. Düştü ağacın dibine.  amurlandı... Yeniden kalktı büyük zorlukla. Saçını başını d zelitti. Son bir gayretle koşt .

Son bir gayretle koşt  Fatma Kadın. Yemenisi kaydı, k r saçları dağıldı.

Oyundan sıkıldılar. Annesi ayakkabılarını çıkarı, koltuğa oturttu onları. Cıvıldaşarak pencereden dışarı bakmaya başladılar.. Takımlarından söz ettiler.

Kızılımsı dalgalı saçlarını gördü sevdiğinin. Bitkin yürüyüşünü...

Biraz daha hızlansa belki ulaşabilirdi?

Geniş omuzlarını, uzun boyunu gördü oğlunun...

Biraz daha!..

Denge sırtığı kaydı. Yığıldı Rejiye Mişi. Başına toplandılar...

Sırtığı kaydı. Düştü. Yemenisi de... Koşuştular...

Tren yavaşladı. Garın ışıkları görüldü. Annesi, sarı-kırmızı çizgili kukuletasını giydirirken o, bana baktı, güldü... Ben de ona...

O ÖPÜŞ; KALDI...

*Zaman iyice alçaldı...aşklar
Görünür oldular ve 'mazi kalbimde yara...'*

*O konak, yıkık, harap, anımsıyorum,
Bulutlar ağır ağır inerdi odalara...*

Hilmi Yavuz

“Önce soğan soldurulur...” diye başlardı yemek tariflerine, Rumelili Müberra Hanım. “Sonra biberi, kıyması...”

Öyle keyifle, iştahla anlatırdı ki yutkunarak dinlerdi komşuları. Perdeleri köpürterek beyaz sabunlarla yıkar, evi misafir dolardı hep. Yemeklerinin kokusu, sakız gibi çarşafı, geniş kalçalarıyla salınışı, sıcak neşeli gülüşleriyle içimi ısıtırdı... Düşleriyle yaşardı, hep âşıktı, hep coşkulu, heyecanlı. Çocuklarını alıp gittiğinde büyük bir boşluğa düştüm. Bitti sanki bütün güzellikler. Arkasından kocası Avni Bey de taşındı.

Nevzade Sokağın başına oturmuş elli yıldır izler durur olan biteni. Eli böğründeleri, giyotinli pencereleri, cumbasıyla, pembe ev.

Maria gelince önce badanamın rengini değiştirip şampanya yaptı. Fırfırlı perdeler dikti. Dayadı

döşedi. Ocak bucağı süsledi. Sedirleri fitilli püsküllü etekler, halı yastıklarla donattı.

Gelinlik diken bir modaevinde çalışır, annesi ve kardeşleriyle yaşardı. Hiç evlenmedi, kimseleri de istemedi.

Artık ne Müberra Hanım var, ne de Maria. İkisi de bırakıp gittiler. Hele Müberra Hanım mahalleye bile uğramaz oldu. Odalarım bomboş artık, onların sıcaklığından, seslerinden yoksun.

Çocuklar, hele onların seslerini öyle özlüyorum ki! Perdeleri çekiştirseler de, duvarlarımı kirletseler de...

Anneleri dedikodu, ya da ev işlerine daldığında ben göz kulak olurdum onlara...

“Maria gene Hamdi Bey’in dükkânındaydı!”

“Allah aşkına!”

“Üç düğmeli, lacivert bir tayyör prova ettiriyordu.”

“Lacivert ha? Ne giyse yakışıyor haspaya. Nasıl incecik kalıyor bilmem?”

“Sen de karasevdaya tutulsan!..

“Bütün maaşını dikişe yatırıyor.”

Kıkırdamaları, kahkahaları içimde savrulur, mutfaktan yayılan kokulara karışır giderdi. Ardından tavşan kanı çaylar, kekler, börekler. İnce belli cam bardaklardaki kaşık sesleri, ilk yudumlar...

Pırıl pırıl camlarımla izlerdim sokağı, çocukları. Rengim daha bir pembe, daha bir canlıydı. Üçüncü derece tarihi eser olmadan önce.

Maria, mahallenin gülü, sevdalısiydı. Saçları hep bigudili, hep süslü. Hamdi Bey’e olan aşkıyla ünlü Maria. Şarkıları çın çın öterdi onu gördüğü

günlerde. Ama yüreği hep yaralı. Annesi ölüp kardeşleri de gidince ödeyemez oldu kirayı. Aynı mahallede küçük bir eve taşındı. Ama beni hiç unutmadı. Ben de onu. Perdelerini, aynasını da bana bıraktı. İçimde yaşıyormuş gibi.

Sonra gelenler hep garibanlardı. Hiç bakamadılar bana, kendilerine bakamadıkları gibi. Ne arapsa-bunlu sularla tahtalarımı fırçalayıp pakladılar, ne de kapımı bacamı onarabildiler. Taşıyıcılarımı kurtlar kemirdi hep. Günden güne bel verdim, kamburlaştım.

O güzelim sokak masalarla dolu şimdi. Çocuklar çelik çomak, saklambaç oynamıyorlar artık. Ev geçindirme, karın doyurma kaygısına düşmüşler. Oyunları, gülüşleri, yaramazlıkları çok gerilerde kalmış. Belki de hiç yaşanmamış!

“Sokak çocukları için kart?”

“Sevgilerinize gül?”

İşte uzaktan göründü Maria. Arnavutkaldırımı taşların üzerinde küçük adımlarla hafif topallayarak geliyor. Maria o zamanlar hangi taşların arasında hangi otlar biter, kokuları nasıl, bilirdi. Provaya giderken, hep şarkı söylerdi içinden. İyi ki o kaldı. Bırakıp gitmedi beni. Unutmadı eski dostunu.

Ah Maria, ah! Nasıl da kamburun çıkmış, küçülmüşsün? Ama gene de allığın yanaklarından, fuların boynundan eksik değil. O güzel günlerden kalma yaldızlı fuların! Dudaklarında da kan kırmızı rujun.

Gençliğinde yataktan kalkar kalkmaz kırmızı rujunu sürerdi. O ruj, etli, biçimli dudaklarına nasıl da yakışırdı. Artık dudakları bile incelmış, içi boşal-

miş, fıdan gibi boyu da yarıya inmiş. Yürekleri hoplatan Maria, böyle iki büklüm mü geçecekti Nevizade Sokağı, doğrulmakta güçlük çekerek mi?

Binaların balkonlarından, pencerelerinden yarı beline kadar sarkmış gri atletli adamlar sokağı izliyorlar. Kırılma sesleri, midye dolma satıcıları arasındaki şenlikli konuşmaları, politik tartışmaları, kaçamak yapan sevgililerin kadeh tokuşturmalarını dinliyorlar.

Uzaklardan gelip bekâr odalarına tıkılmış kaçaklar, mülteciler, işsizler. Annelerinin biricik oğulları... Onların sevecen kucaklamalarını, bağrıışlarını, ağlamalarını, gülüşlerini yitirmiş oğullar. Oynarken kulaklarına çalınan, 'Önce soğan soldurulur,' diye başlayan tarifleri, yemekleri... O günler, düşlerde şimdi!..

Maria'nın gözleri tanıdık arıyor. Engin denizde tek tük kalmış tekneleri arayan projektörler gibi. Feri soluk, paslı, yorgun. Aradığını buluyor sonunda, takılıp kalıyor.

Hamdi Bey de küçülmüş, kurumuş. Güzelim parlak gözleri canlılığını yitirmiş. Ama bakışları hiç değişmemiş... Dikilmiş gür saçları, bıyıkları beyazlaşmış. Yüzü, daha da yumuşamış. Omuzları daralmış, kamburu çıkmış.

Mahalle çalkalanmıştı. Maria'nın, evli barklı, üstelik Müslüman bir adama gönlü kaydı diye. Hamdi Bey'in sıcak bakışına nasıl da vurgundu Maria!

Hamdi Bey, gömleğinin yakasını kırıştıran, o eski tip, ince ipekli kravatını takmış gene. Kendisine bol gelen kahverengi takım elbisesini giymiş. Maria da her zamanki gibi özenli. Bir zamanlar Beyoğlu'nun en ünlü şapkacısı Katya'ya yaptırdığı vişneçü-

rüğü fötr şapkası, güneşten solmuş üç düğmeli lacivert tayyörü, kırmızı ruju, gri fuları ile gene bir genç kız gibi heyecanlı.

“Merhaba Hamdi Bey!”

“Ooo, merhaba, nasılsınız?”

“Teşekkür ederim, iyiyim! Hamdi Bey, sabah gene yazıp çizdiler mi bizim sokağı?”

“Yanlarında kalantor biriyle sizin eski evi ölçüp biçtiler.”

“Bizim evi ha?”

Bu kez beni konuşuyorlar. Gelip seyrediyorlar uzun uzun. Maria’nın içine bir kurt düşüyor. Dış kapıyı zorluyor. Birlikte aralayıp sessizce içeriye süzülüyorlar. O güzelim taş avlum kir pas içinde, hele örümcekler!..

İkinci kata çıkıp önce banyoya giriyorlar. ‘Ayna hâlâ yerinde! Yer yer dökülmüş olsa da,’ diye iç geçiriyor, Maria. Kırmızı dudaklarına son kez bakıp salona geçiyor, ardından da Hamdi Bey. Dökülmüş boyaların altından kendisinin yaptırdığı şarap renkli badanayı, Müberra Hanım’ın da uçuk yeşilini görüyor. Her yanımı dolaşıp cumbadaki ahşap sedire oturuyorlar dikkatlice. Tozlu, kırık camlar ardından sokağı izliyorlar, hiç konuşmadan... Yürekleri ilk kez böyle yakın, böyle yalnız! İkisi baş başalar... Yıllar önce düşledikleri gibi. Sessizliği Maria bozuyor her zamanki gibi.

“Neden yazıp çizdiler ki?”

“Bilmem.”

“Başka ne dediler?”

“Kimler?”

“Onlar.”

“Üçüncü derece bu, dediler.”

“Üçüncü derece ha? Neden üçüncü dereceymiş ki?” Maria’nın beni savunan tonlaması, öyle çocuk-suydu ki! Sıcacık bakışıyla cevapladı Hamdi Bey. “Bilmem.” Sonra birdenbire eğilip öptü yanağından Maria’nın.

Maria susup kaldı; gözleri dolu dolu.

Bunu öyle çok istemişti ki yıllar önce!.. Konuşulacak öyle çok şey vardı ki o zamanlar... Ama şimdi!.. Ne heyecandı o! Ne yürek çarpıntısı!.. Nasıl konuşacaklarını bilemezlerdi. Sizli bizli, hanımlı beyli diyaloglar, sonra suskunluklar... Yalnız kalamama korkusu, yakınlaşma korkusu ve dayanılmaz isteği... Kaçmak, en iyisi kaçmak derdi Maria kendi kendine. Düşlemek yalnızca, sohbeti, dokunuşu... Paylaşmak güzellikleri, yıllarca sürecektir, hiç bitmeyecekmiş gibi...

“Bir tek merdivenleri kırılmış.”

“Öyle ya, bir tek merdivenleri.”

“Tamir edilip bir boya olsa... Bir de temizlense her yanı. Sabunlu sularla eskisi gibi, ha!”

“Cumbanın altına da şöyle sağlam iki direk.”

“Bu güzelim bina.”

Merdivenleri tırabzana tutunarak el ele indiler, düşüp bir yerlerini kırarlar korkusuyla. Taşlıkta oynayan renkli ışıklar, küçücük sevinçler oldu yüreklerinde.

“Güneş çıkmış, bak!”

İkiside başlarını kaldırıp giriş kapısının üzerin-

deki vitraya baktılar. Sonra birbirlerine gülümsediler.

“Hiç kırık yok!”

“Sapasağlam yerinde!”

“Evet, yerinde!”

“Kocaman bir kaleodoskop sanki!..

“Kocaman ya!..”

Uzunca bir süre suskun beklediler. Bakındılar. Sessizce ayak dirediler ayrılığa. Sonunda vedalaştılar. Benimle de. Yalnız kaldım!..

Önce çatıdan başladılar yıkmaya, sonra duvarları yıktılar. Perdeleri, cumbası, aynadaki kırmızı rujlu dudak görüntüsü, ‘önce soğan soldurulur,’ tümcesi, gülüşler ve o öpüş!.. Moloz yığınının altında kaldı! Yüreği durdu pembe evin. Düşünemez, izleyemez oldu sokağını.

Üçüncü derece tarihi eser olduğundan onarılmasına gerek duyulmadı. Yalnızca arşivde rölövesi, fotoğraflarda görüntüsü kaldı. Dev bir sabun kalıbı diktiler yerine. Kapısına da ‘Güzel Çarşı’ yazdılar.

Maria geçemez oldu önünden. Üstüne üstüne geldi koca bina. Daha da eğildi beli, daha da küçüldü boyu. Kırmızı rujunu süremez oldu.

Bir yıla kalmadan temelli gitti mahalleden. Arından da Hamdi Bey...

YAKIŞTIRIVER Bİ ŞEY

Bol Ahenk Sokak, motor gürültüsüyle canlandı. Pencerelerden başlar uzandı, çocuklar koşuştular. İstanbul plakalı beyaz araba, aşı boyalı evin önünde durdu. Arabadan inen genç adam, bildik yönde ilerleyip bahçenin kapısını açtı, içeri girdi. Ballıbabalar, papatyalar arasındaki mermer kurnaları, alaturka kiremitleri inceledi. Çocuklar da onu... Birinin başını okşadı. Çocuk sevindi. Peşine takıldı. Elini tutmak istedi, utandı. O gülümsedi, yıkıcı Adil Usta'yı sordu.

“Adil Usta burada mı?”

“Evet.”

“Haber verir misin?”

“Tamam,” deyip ok gibi fırladı çocuk. Kısa süre sonra, Adil Usta göründü.

“Nerelerdeydin, Murat Bey?”

“Küçük bir kaza geçirdim de.”

“Hayrola?”

“Önemli değil,” diye geçiştirdi. Üstelemedi Adil Usta.

“Ne istemiştin?”

“Kapılara bakacaktım.”

Bahçenin köşesindeki kulübeye girdiler birlikte. Mahalleli çocuklar da peşlerinde. Yer yer boyaları dökmüş, oymalı, antika kapıya gitti eli Murat Bey'in.

“Ne istiyorsun bu kapıya Adil Usta?”

“Yakıştırırver bi şey Murat Bey, senin yaptığını ben yıkmam. Ama bu çok eski, yaramaz sana. Bak! Kurt kemirmiş hep.”

“Olsun, ben onarırım. Bir fiyat söyle.”

“Ne bileyim, sen daha iyi yakıştırırsın.”

Kırmızı yüzlü, saçları dökülmüş Adil Usta, bakışlarını utangaç utangaç dolaştırıp sanki ayıp bir şey söylüyormuş gibi sıkılarak,

“Üç milyon,” deyiverdi, kocaman, oymalı, anti-ka kapıya.

“Ama istersen, sen yakıştır. Çok mu üç milyon?” diye yineledi. Sanki yıktığı evden bedava çıkardığı kapıya çok para istemiş gibi ikircikli.

“Çok değil Adil Usta, alıyorum,” diye rahatlattı Murat Bey. Deri cüzdanından çıkardığı üç milyonu uzattı. Derin bir nefes aldı Adil Usta. Birden canlandı, çardağın altına bir iskemle getirip oturttu onu. Keyifli adımlarla girdi eve, kızına haber verdi.

“Biraz otur hele, laflayalım Murat Bey. Ayran getiriversin benim kız sana, acık soluklan,” diye seslendi içeriden.

Hayriye, babasının arkasında, elinde tepsiyle geldi yanlarına. Göz göze gelmemeye çalışarak saygıyla uzattı ayranı. Titrek, telaşlı. Murat Bey, yalnızca ayranı gördü. Aldı, bir solukta içti.

“Sağ olun,” dedi bardağı verirken.

“Bir bardak daha!?” diyebildi Hayriye. Yanıt alamadı. Yüreği oynadı altı ay önceki gibi. Hiç kimse anlamadı. İçeri girip onu seyretmek için perdenin arkasına geçti yeniden.

Komşu kadınlar, çocuklar hiçbir ayrıntıyı kaçırmadan, meraklı gözlerle izlediler onları. Konuşmalarını, sigara tüttürmelerini. Sinemada heyecanlı bir

film izler gibi.

Yalnızca Hayriye ayrımsadı, Murat Bey'in yan-
ğında oluşmuş belli belirsiz, incecik çizgiyi.

Güldükçe kaçan, kaykılan, sustukça oturan di-
kiş izini.

SEMERKANT

*Derler ki... Semerkant'tan sonra nereye gitmeli?
Benim için Semerkant, doğunun bir ucu;
harikaların yer aldığı,
bitmeyen bir özlemin duyulduğu yer...
Amin Maalouf, Semerkant*

"Buldum, buldum, onu! Düşünebiliyor musun, belki otuz, belki de kırk yıl önce kullandığı kokuyu."

"Hangi koku?" diyebiliyorum.

"Onun, annemin kokusu. Samaritain'de kadının biri, parfüm seçerken, sanki yanımdan geçti gitti anneciğim."

"Annen mi? "

"Koştum peşinden. 'Demin denediğiniz hangi parfümdü?' dedim. Dudak büktü, bilmiyorum, dedi... Alo, duyuyor musun beni? Allah kahretsin! Gene gitti ses... Ne diyordum? Bütün parfümleri koklayıp buldum sonunda."

"Adı?" diyorum, şaşkınlıkla.

"Semerkant."

“Semerkant mı?” Yeniden kesiliyor...

Ömer Hayyam’ın ülkesi. Ve, yirmi yıl önce yitirilen, Nergis Ana’nın kokusu!.. Semerkant ha? Doğu!.. Alıp götürən, soluk kesen!

Başımın üstünde bulutlar!.. Bembeyaz kümeler halinde... Renkli motiflerle süslü otobüs göz alabildiğine uzanan sarı bir okyanusta yol alıyor.

Baygın kokular ve mistik doğu ezgileriyle.

‘Semerkant’mış, bunca yıl sonra. Semerkant!

Santurun sesiyle oyuluyor yüreğim... Yaşanan yoğun acıları, umutsuz aşkları ve özlemleri çağırıyor bana. Tarçın ağacından oymalı yelpazem kâğıt gibi incecik, hafif. Yelpazelendikçe kokusu sarmalıyor her yanıma.

“Siz de Semerkant’a mı gidiyorsunuz?”

“Evet.”

“Ulaşılabılır mi bilmem. Hep gidilemezmiş gibi geldi bugüne dek.”

“Ben, koku almaya gidiyorum Semerkant’a, gençliğimden beri kullandığım kokuyu.”

Başını çevirip meraklı, çocuksu bakışlarla dışarısını izliyor. Ak saçlarıyla çevrili yüzünü cama yapıştırmış, kemerli burnu düzlenmiş. Etli kalın dudaklarını sarkıtıp, çekik gözlerini çizgilemiş...

“Develer, ne çok. Develer melek soyundandır. Bakışları ne saftır!.. Bu sıcağa, bir tek onlar dayanır,” diyor. Develeri sevdiğini biliyordum.

Telefonu kapatıp başucumdaki çekmeceyi aralıyorum. Dizi dizi kokular. Sandal, Okyanus, Odessa... Semerkant yok aralarında. Sandal’ın kapağını açıp içime çekiyorum, doğuyla birlikte. Doğu!.. Gizemli, ulaşılmaz!

“Yalnızca koku almak için mi bunca yol?”

“Evet, yalnızca koku almak için.” Omzunu kaldırıp, “N’apiyim, bir tek o koku yakışıyor bana. Öbürleri iğreti duruyor sanki. Başkalarınınkini zorla yapıştırmışım gibi. Bizimki de hep öyle söyler,” deyip sürdürüyor.

“Bir tek Semerkant bütün gözeneklerimden yüreğime ulaşabiliyor. Kadın yapıyor beni!”

“Semerkant mı?” Eliyle saçlarını düzeltip sırtını koltuğa dayıyor. Hafif bir gülümsemeyle çukurlanıyor yanağı.

“Evet, size tuhaf gelebilir, ama benim için çok önemli bu. Eskiden bizim oralarda bulabiliyordum. Kaçakçılar ne zorluklarla getiriyorlardı. Şimdi yok. Modası geçmiş.”

“Belki başka güzel bir koku?”

“Yok kızım, yok,” diyor, derisi pörsümüş kemikli ellerini yukarı kaldırarak.

“Biz, eski insanlar ne giysimizi, ne evimizi, ne köyümüzü değiştirmeyiz. Kimliğimizle bütünleşir hepsi. Kokularımız da öyle. Değiştirsem onlara değil, önce özbenliğime ihanet etmiş sayarım kendimi. Bu Nergis Hanım’ın kokusu, bu onun evi, bu onun iğneoyası, derler.”

Aralanan camdan giren rüzgâr usulca öpüyor her yanımızı. Uykudaki çocuğunu uyarmadan öpen bir ana duyarlılığıyla. Kendini duyumsatıp mutlandırarak. Nergis Hanım, çantasından çıkardığı yemişleri ikram ediyor herkese. Yolculuğun keyfini yaşamak, yaşatmak için. Kaç gün süreceği belirsiz o kente doğru çıkılmış yolculuğun.

Çukurlara girip çıkıyoruz. Uçsuz bucaksız, ıssız yollarda, gitgide genişleyen mavi gök altında. Arada

bir çıkan bulutlarla yarışıp geride bırakıyoruz onları. Toprak yolda ilerlerken, keskin bir bıçakla doğranıyor sanki sözcükler. Yemişler bitince Karacaoğlan türkülerini mırıldanmaya başlıyor Nergis Hanım:

İncecikten bir kar yağar / Tozar Elif, Elif diye...

Dikiz aynasının iki yanında boncuklardan yapılmış süsler, maşallah yazıları, ses çıkaran aletler sallanıyor. Otobüsümüz, yüzüne her renk boyayı sıvamış, kulaklarından sallanan kocaman küpeleri, boy boy kolyeleri ile artist eskisi kadınlar gibi. Coşkulu, gürültülü, göz süzüp salınarak gidiyor enginlere. Kulağımda, telefondaki ses:

“Annemin kokusunu buldum!.. Yıllar önce kaybettiğim. ” Gülümsüyorum.

Oynaşan yavru aslanları ezmek için ani bir frenle sendeliyoruz. Uzaktan bezemeli görkemli yapılarıyla bir doğu kenti görünüyor. Aslan yavrularının arasında esmer, kara gözlü, sekiz yaşlarında bir kız çocuğu, alaca desenli elbisesi, çıplak ayaklarıyla koşuyor. Beline kadar örgülü, kuzguni saçlarını sağa sola fırlatarak. Kente dönünce, sarılıp sarmalanıp siyah yasaklara boğulacağının ayrımında değil. Coşkuyla sığıyor, koşuyor oraya buraya. El sallıyor, sevinç çığlıklarını uçuruyor havaya, kuşların arasına. Şarkıları yasaklanmamış, kadınlığı aşağılanmamış. Sevdiği erkeğin, oğulcuğunun acısını tatmamış henüz. İçi dışı güzelliklerle dolu. Gözyaşları, minik kuşunun, kedisinin ölümünü biliyor yalnızca. Bir de, isteyip de alamadığı, Barbie bebek ve pembe şe-

kerlerin. Sonra, birdenbire durup küçücük, mor bir çiçeğin yanına uzanıyor. İnceliyor, kokluyor onu. Aslan yavruları sırtına inip çıkıyorlar. İçinden kahkahalar atıyor, aslanlara da sevgi sözcükleri... Otobüsün sert korna sesiyle yerlerinden fırlayıp korkuyla kaçışıyor, yok oluyorlar. Ağzı dolusu gülüyor, şoför ve yanındakiler!..

“Alo, Serap, sen misin? Aldım kokuyu...” diyor canlı bir sesle. “ Bir şişeye doldurttum. Ablalarım da vereceğim. Onunla kucaklaşalım diye. Yumuşak, sıcacık, dolgun göğüslerine bastırsın, sımsıkı sarılsın, öpsün bizi yıllar sonra. Öyle özlemişim ki!..”

Almış, almış, diye düşünüyor, seviniyorum.

Anahtarını kimselere vermeyip belinde taşıdığı aynalı ceviz sandığında saklıyordu mutlaka onları... Gençliğinde kullandığı boş pudra kutuları, iğneoyalı ipek mendilleri, küpeleri, kolyeleri ve Semerkant şişeleri ile dolu sandığında...

O sandıkta gençliğini saklamıştı yıllarca. Açtıkça takmış takıştırmış, sürmüş sürüştürmüştü, yetmiş yaşında da olsa. Gençliğini kuşanmıştı, kadınlığını, dişiliğini... Gene Karacaoğlan türkülerini mırıldanarak, diye düşünüyorum.

“Her gün kullanır mıydınız, Semerkant’ı?” deyiveriyorum, birdenbire.

“Olur mu hiç? Düğün, bayram, bir de çok özel zamanlarda tabii,” diyor çekingen gülümsemesiyle... Eliyle yelpazelenmeye çalışıyor, bir genç kız gibi zarif, alımlı...

Yelpazemi uzatıyorum ona. Gözlerini çizgileyip teşekkür ediyor. Tarçın kokularıyla ilerliyoruz yeni-

den Asya yollarında. Tek tük ağaçların arasından ince bir toz bulutu kalkıyor. Dev bir fırça ile sis tabakası sürölüyor doğanın üstüne.

Sonra birdenbire bardaktan boşanırcasına yağın yağmur yıkıyor, temizliyor her yanı. Sevinç dolu, renkli panayır görüntüsünü alıyor doğa. Bir kent, kubbeleri, camileri, görkemli yapılarıyla uzaktan göz kırıyor, kokusuyla birlikte. Derin bir nefesle içimize alıyor, mutlanıyoruz. Nergis Hanım da öyle...

Sarılar, yeşiller, turuncular bir bir ortalığa çıkıyorlar güleç yüzleriyle. Onlar da soluyorlar, besbelli. Günbatımı renklerini çağırıştırıyor, mutluluk ışıkları saçıyorlar. Yumuşak, pembemsi, canlı... Yükselen sesler de öyle...

“Sonunda, geldik işte!”

“Gelmiş miyiz kızım?” diyor Nergis Hanım, yüreği ağzında...

“Galiba, galiba,” diyor, bir başkası, çingiraklı bir sesle...

Ardından küçücük sevinç çığlıklarını siyah, ağır bir perdeyle örten sessizlik kaplıyor otobüsü...

“Hayır!”

“Gene mi, sis?”

“Yoksa!?”

İNCİR AĞACI VE KADIN

Karanlık bir geçitten geçti önce, ince bir aydınlık yakaladı sonra, her yanını kaplayan betonun içinde... Örselendi, acıdı bedeni, ama başının üzerinde ip gibi uzanan aydınlığı yakaladı... Yukarı çekti kendini, sonra köklerini. Küçük bir filiz uzattı çatlaktan dışarıya. Güneşi gördü, sevindi. Bir yaprak, bir yaprak daha... Yeniden yakaladı ucundan da olsa yaşamı. Terk edilmiş bir yapının yıkık duvarına yerleşmiş incir ağacı...

“İlk kez,” diyor, kadın. “İlk kez kendim için bir gün çaldım ben. Ya da kısacık, mutlu bir teneffüse çıktım. Hayır, korkmuyorum. Yakaladım, yakaladım ya aydınlığı, tanıdım ya seni...”

Güneş, siyah, parlak raylar üzerinde hızla kayıyordu. Onun gözbebekleri de. Suskun, tedirgin, tren yolu boyunca kilometrelerce yol aldılar. Nereye gittiklerini bile sormadı. Gidiyordu ya, üstelik onun yanında.

“Hiç konuşmuyorsun canım, ne var?” Kolundaki morluğu saklayıp ürkek, kırık bir gülümsemeyle baktı kadın.

“Akşam!” diyebilirdi.

“Gene mi?”

“Evet!” Sustular. Arabayı çalıştırdı adam. Kent

dışındaki kır kahvesinde buldular kendilerini.

“Zaman ne çabuk geçti. Hava kararıyor,” diye fısıldadı kadın. “Dönmeliyiz!”

Yüreğini, kafasını topladı, arabadan indi, hiç te-neffüse çıkmamış gibi. Eve geldi, telaşla kapıyı açtı, gidip elbisesini değiştirdi. Kuşu gelip omzuna tündi her zamanki gibi.

“Gene ortalık karardı... Gene o. Gelmeyiverse bugün ne olur! Geceler, gecelere dayanamıyorum artık... Dayak, aşağılama... İyi ki kızlar evlenip kurtuldu... İyi ki...”

“Kapı zili,” diye hopladı yerinden.

Kuşu kaçtı, kafesine girdi.

“Amma gelirmişsin be kadın, zili duymadın mı?” diye homurdanarak girdi kocası.

O mutfağa geçti, masayı hazırladı, rakısını getirdi, sonra yemekleri. Kayboldu.

“Ayşegül, nerelerdesin? Kapandın mı gene odaya? Ne biçim kadınsın sen ulan? Gene tepemi attıracaksın. Tuzu unutmuşsun, biberi de.” Tuzla biberi getirdi, arka odaya gitti.

Kocası, kızgınlıkla oturdu masaya. Yetmişlik şeyi devirene dek içti. Yüzü kızardı, sendeleyerek arka tarafa gitti. Odanın kapısını vurdu.

“Yüzünü gösterirsen sana helalinden bir milyon veririm. Dövmek yok,” diye seslendi alaylı bir gülüşle. Ses gelmeyince de hiddetlendi.

Ayşegül odada büzüldü, küçüldü, ‘helalinden bir milyon,’ diye hıçkırarak.

“Kilitlendin mi gene o... Bu oda senin mezarın olacak, göreceksin.” Tekmeler, küfürler savurarak salona geçti. Televizyonun karşısında sızdı, kaldı.

Ayşegül, o sabah, 'iş bulmalıyım' diye gazetele-
rin iş ilanlarını taradı, buldu sonunda. Büyük bir ka-
rarlılıkla fırladı evden. Gidip konuştu, kabul edildi.
Uçarak döndü eve. Bir doktorun muayenehanesin-
de telefonlara bakacaktı.

Öyküsünün en güzel bölümü işte böyle başla-
dı...

"Bir gün muayenehaneye geldi. Gördüğüm za-
man hemen sevdim onu. Bakışını, gülüşünü, ille de
kibarlığını. Tuhaf bir elektrik gitti geldi sanki, an-
latılması güç. Bir gün buluştuk işte!.."

Derin bir soluk aldı. Gözleri ışılandı.

"Beni incitmekten öyle korkuyor, öyle özen gös-
teriyordu ki bana."

Karanlık basınca odaya kapanan, çökmüş, kuru-
muş kadın gitmiş, yerine bir genç kız gelmişti san-
ki.

Siyah saçlarını arkaya taramış, başını güvenle
kaldırmış, kara gözlerine sürme çekmiş, durmadan
anlatmak istiyordu ona, tek sırdaşı, arkadaşı, kuşu-
na...

"Onun yanında önce insan, sonra kadın olduğu-
mu anladım. Giyinmeyi, süslenmeyi istemez olmuş-
tum. Ama şimdi... Önceleri kaçamak bir bakış, son-
ra derin sohbetler gibi suskunluklarla tanıdık birbi-
rimizi. Sevdik, hem de hiç korkmadan sevdik. Me-
ğer, o da kuru bir dalmış, sevgisiz, yalnız..."

Telefon sesiyle fırladı yerinden.

Bir yaprak daha verdi, biraz daha uzadı gövdesi.
Bedenindeki süt dallarına, yapraklarına ulaştı. Baş-
ını uzattı, sokaktaki kalabalığa baktı. Güneş gözleri-

ni kamaştırdı, insan sesleri her yanını kapladı, temiz havayı soludu köklerine kadar...

Yüreği gümbürdeyerek ahizeyi eline aldı.

“Alo?”

“Efendim? Sen misin?”

İncecik tellerin içinde karşıdan gelen sesi buldu. Yavaşça dokundu onun sesine, sonra küçücük bir öpücük kondurdu.

“Nasılsın?”

“İyiyim canım, ya sen?”

“Ben de!”

Sesi, kulağının kıvrımlarından geçip beynine ulaştı. Neşelendi. Sonra, özenle belleğine yerleştirdi, rengiyle, tonuyla, tınısıyla, sıcaklığıyla birlikte.

“Sevindim, sesini duyduğuma.”

“Sahi mi?”

Soluğu doludizgin koştu, koştu. Yoruldu. Telefonun telleri içinden uzanıp yüzünü okşamak istedi yavaşça. Ya da kilometrelerce uzanan tellerin içinde sevişmek doyasıya, herkesten uzakta. Beyninde yankılanan yürek çarpıntılarıyla sustu, utandı kendinden.

“Görmek istiyorum seni,” dedi adam. “Gitsek diyorum, bir yerlere gitsek, bugün.” “Bugün mü? Bilmem ki!..” dedi, yüreğindeki isteği bastırarak. Suya batmış gibi oldu bir anda. Beyni, yüreği durdu. İskemleye çöktü.

“Hayır,” dedi mantığı. “HAYIR!” Yüreği ona karşı çıktı: “EVET!”

Küçücük bir filiz uzattı yeniden.

“Olur,” dedi birdenbire. Ya da yüreği dedi, o mantığıyla savaşıırken.

Rüzgâr gibi esti, coştı evin içinde. Gece yarısından sonra diktiği elbiseyi giydi, süslendi. İkirciklen-

di kuş, peşinde dolaştı hep, omzuna konup durdu.

Onu avcuna alıp öptü, kokladı. Bütün camları açtı, uçsun gitsin, diye.

“Hoşçakal dostum,” dedi. “Hoşçakal.”

Kaldırımın kenarında nasılsa bitmiş maydanozu, biraz ilerideki domates fidesini gördü. Öyküsünü düşündü. ‘Acaba hangi kadının filesinden ezilip düşen bir domates tohumu oluşturmıştı o fideyi?’ Babasını, çocukluğunu anımsadı. ‘Güzel kızım,’ dedi ona. Dolu dolu, yürekten gelen davudi sesiyle. ‘Güzel kızım, bir tanem.’ Bahçelerindeki domates fidelerini birlikte diker, onların olgunlaşma sevincini de birlikte yaşarlardı. Toplayıp koklayarak, tadına vararak yerlerdi birlikte.

Onun ölümüyle başladı bütün acılar. Kırılan kristal bir bardak gibi savruldu bütün aile. Sonra da evlilik, dayak, aşağılanma...

Renk renk çiçekleri, böcekleri seçti gözleriyle, gülümsedi... Rahatladı.

Çatlaktan başını uzatmış göz kırpan ağacı gördü. İncir ağacını. ‘Ben de varım, yaşıyorum,’ diyordu ona. ‘Onca zorluğa karşın.’ ‘Ben de,’ dedi kadın. Sonra kendini savundu: ‘Ben yüreğimle evlenmedim ki onunla. Sevemedim ki onu, ilk günden beri. O güzelim kedimin bacaklarını ayırdığından, ilk gecemi bile dayakla bitirdiğinden beri. O gün kurudu içim, dallarım. Sütüm çekildi damarlarımdan. Beton gömüldüm sanki. Hep yalnızdım zaten, yapayalnız, çaresiz.’

Sonra onu anımsadı, yıldızlar yanıp söndü içinde. Yalnızca ona giderken kadın olduğunu duyum-

suyordu. Çiçekleniyordu durmadan. Koştı, koştu, yüreği metrelerce önde.

Arabanın yanına geldiğinde durdu. Mantığı karşı dursa da yüreği açtı kapıyı. Oturdu. Konuşamadı, bakamadı bile ona. Kaçamak bir gülüş fırlattı yalnızca.

Hızla uzaklaştılar, isimsiz bir kente doğru. Köyler, kasabalar, ağaçlar ve kuşu geride kaldı. Konuşmadılar, deniz kıyısındaki kente varana dek. İki si de yorgun, bitkin, onları bekleyen kıyıdaki banka oturdular. Rüzgârın ve denizin sesine kulak verdiler. Anlattılar, anlattılar, dinlediler.

Başını yukarı kaldırdı kadın. Gökyüzüne baktı. “Gece olmuş!” Yüreği, Çobanyıldızı’na çıktı, indi.

“Ne çok yıldız var! Ne aydınlık!..”

Yüzlerinde belli belirsiz bir gülümseme vardı. İsimsizdiler, bulundukları kent gibi...

DÜŞ

Kekova'dayım... Mavi ve yeşilin oynaştığı suların altında yatan antik kentin üzerinde yüzüyorum. Uygarlıkların karanlıklarında kalmış büyümlü kent üzerinde... Bulunduğum yerden, Kale Köyü'nün kıyısında yarı beline kadar denize girmiş Likya mezarını görüyorum. Denizin içinden yamaçtakilere sesleniyor:

'Siz de gelin, siz de gelin.'

Çevremdeki hiçbir kalıntı, olması gereken yerde ve konumda değil. Fantastik bir masal ülkesi gibi... Adanın üzerindeki kayalıklar, çam ve palmye ağaçları, kıyıda denizle kucaklaşıp yosunlarla kaplı uçurumlara dönüşüyor. Uçurumun bitiminde de taş kaplamalı sokakları, patikaları, meydancıkları ile bir kent oturuyor. Sessiz, sakın. Zamanla kahverengiye dönüşmüş siyah-beyaz fotoğraflar gibi belli bir zaman diliminde donup kalmış. Beni alıp götüren bu kentin, hangi döneme ait olduğu çözülememiş kaynaklara göre. Belki de kendi istememiştir bunu, kimbilir?.. Ve hâlâ saklanıyor denizin derinliklerinde... Kekova Adası'nın bir adı da Dolichista imiş eskiden.

Dolichista'nın kıyılarında durmadan yüzmek ve gördüğüm bütün ayrıntıları belleğime yerleştirmek istiyorum. Bazen bir balık sürüsüne takılıyor, bazen

de yosun ormanından geçerek sonsuzluğa gidiyorum. Kimliğimi çok uzaklarda bıraktım, hem de çok uzaklarda... Sınırlar, kurallar, hastalıklı idareciler, hepinizin canı cehenneme diyerek... Benden bu kadar, gelmiyorum sizinle artık. İstediğim yöne, istediğim kadar ve istediklerimle yol alacağım. “DOLICHISTA’DA KA-LI-YO-RUM.”

Güneş ışınları, büyük bir özenle baklava şeklinde ağlar örüyorlar kentin üzerine. Onların üzerinde taklalar atıyor, oyun olsun diye çıkardığım küçüklü büyüklü balonları seyrediyorum.

Balıkların çıkardığı balonlar benimkilere karışıyor. Hep birlikte yukarı koşuyorlar. Arkalarından yenileri izliyor onları... Başımın üzerinde, deniz ve gökyüzünü birleştiren kalın, lacivert çizgi uzayıp gidiyor. Ona tutunup sallanıyor ve kendimi derinliklere bırakıyorum. Likya mı, ondan önce mi, sonra mı yaşadığını söylemeyen kentin üzerine iniyorum. Büyük, beyaz mermer bloklara basıp dinleniyorum. Görebildiğim her taş parçasının üzeri rengârenk denizkestaneleri ile dolu.

Herhalde, Dolichista’da yaşamış olan insanlar da bunaldıklarında, kaçıışı güzel düşlerde bulmuşlardı ve düşlerinin bitmemesi için büyük çaba harcamışlardı bizler gibi.

Bana paralel biri daha yüzüyor yanımda. Aynı güzellikleri görüp parmağıyla bacanın içinden çıkan gökkuşağı rengi balıkları işaret ediyor. Önce ona, sonra balıklara bakıyorum. Sonra yine ona! Bakışım donup kalıyor üzerinde. Bir an gözlerimi kaçırırsam yeniden göremeyecekmişim gibi...

Birden, küçük gümüşbalıklarının düğün şenliğinde buluveriyoruz kendimizi. Etrafımızda çılgınca dans ediyor, dönüyorlar. Şeffaf gövdelerinin ortaları-

na çizilmiş lacivert ve camgöbeği kuşaklarıyla sarıyorlar bizi. Bir zamanlar âşık olup hiçbir zaman yakınlaşmadığım gençlik sevgilim, bunca güzelliğe çok yakıştı doğrusu!.. Düşüme girmek nereden aklına geldi acaba?..

Yüzyıllarca önce nice aşkların, acıların yaşandığı bu kentin üzerinde uçuyor gibiyiz onunla. Ne yazık ki sokakları, evleri bomboş. Çatıları yok. Balıklar dolaşüyor sokaklarında şimdi. Ahtapotlar, yengeçler, evlerin ocaklarına, merdiven altlarına yuva yapmışlar. Bahçelerdeki meyve ağaçlarının, menekşelerin yerlerini de yosunlar, mercanlar, denizkestaneleri ve midye kabukları almışlar. Hüzün yüklü bir güzellik!.. Bir yanda yalnızca düşlerde karşılaşılabilen yitik sevgili, bir yanda suların yuttuğu kent...

İşte, aşağı inen yosun tutmuş bir merdiven!.. Üstten üçüncü basamağının köşesi kırılmış. Basamakların son bulduğu sahanlık da evin girişi olmalı!.. Giriş kapısının iki yanında, sokağın başından kokuları duyulan fesleğen, hanımeli ve kırmızı sardunyalar vardı mutlaka. Mahalleli kadınlar kimbilir ne hararetli sohbetler yapmışlardı bu merdivenlerde?.. Ya da genç kızlar basamaklarında oturup sevgililerinin geçmesini beklemişlerdi kıkırdaşarak. Sonra da, geçen sevgililerinin fırlattıkları sıradan bir bakış üzerine pembe hayaller üretmişlerdi günlerce, gecelerce...

En alttan ikinci basamağın üzerinde gümüşü parlaklığıyla bana göz kırpan, köylülerin kulak dedikleri midye kabuğu oturuyor. Bilmem kaç yüzyıl önce aynı basamakta oturup duygularını elindeki kumaşa işleyen genç kızın yerinde... Midye kabuğu pembe, mavi ışıltılar saçarak beni çağırıyor. Üzerinde daireler çizerek yüzüyorum. O derinliğe ulaşabil-

mek için güç toplamalıyım. Aklıma gelen melodileri mırıldanıyorum birbiri ardı sıra. Şnorkelin içinden dışarı üflüyorum coşkumu. Söylediklerim şnorkelin borusundan geçip denize dökülüyor. Dalgalar halinde yayılıp sonra da denizin üstünü kaplıyor. Kilo-metrelerce uzaktaki balıkçıların, denizde oynayan çocukların, martıların kulaklarına çalınıyor. Hiçbiri anlamıyor müziğin nereden geldiğini, ama hoşlanıyorlar, biliyorum. Çünkü o müziğin çağrıştırdığı hü-zün ve mutluluğu hissediyorlar...

Midye kabuğunun çağrısına cevap vermeliyim!.. Derin bir nefes alıp merdivenlerden aşağı doğru dalıyorum. Ben yaklaştıkça o uzaklaşıyor. Bir türlü varamıyorum yanına. Nefesim tükeniyor. Dayanamayacağım!.. Çıkmam gerekiyor yukarı, denizin üstüne. Hem de en çabuk bir biçimde!.. Bana kadar uzanan ışık demetine tutunarak yukarı tırmanıyorum. Ayaklarımla suları itip kollarımla yol açarak. Bir yukarı çıksam, bir yukarı çıksam!..

Nihayet çıkıyorum yeryüzüne, güneşe. Gözlüğü çıkarıp derin bir nefes alıyorum. Bir daha, bir daha! Oh!.. Yaşamak ne güzel!..

Yeniden dalıyorum; benimle yarışan kefallere aldırmadan. Düş sevgili bana bakıyor her zamanki güleç yüzüyle. Eskiden ince, pembe damarlar vardı elmacıkkemiklerinin üzerinde. Acaba hâlâ var mı? Net seçemiyorum. Bir çıkıp bir kayboluyor. Ona dokunamıyorum. Midye kabuğu alttan ikinci basamakta beni bekliyor. Defalarca dalıp sonunda avcuma alıyorum onu. Birlikte güneşe çıkıyoruz. Yürek çarpıntılılarıyla kaldırıp ışığa tutuyorum!.. Küçülmüş sanki! Halbuki denizin dibinde çok daha büyüktü, daha da parlak. Avcumda sakladığım midyemi balıkların arasındaki bulutsu sevgiliye uzatıyorum.

Gölümsüyor, yanakları kızarıyor. Elini uzatıyor almak için. Yavaşça bırakıyorum avcuna. Midye kabuğu delip geçiyor avcunu. Yuvarlanarak derinlere gidiyor. Karanlıklarda kayboluyor. O da!..

Yüreğim de yuvarlanıyor. Çekip yerine yerleştiriyorum. Sonra... Arkamı dönüp durmadan yüzüyorum, uyanana dek...

ONLAR DENİZE KARIŞTILAR

“Karıştılar mı dersin?”

Seksen yaşlarındaki Halil Reis pörsümüş dudaklarını, yanıtlayacakmış gibi oynattı. Kâğıdı parmaklarıyla hazırladığı yatağa yerleştirdi. Tütünü serip sardı. Tükürükleyip yapıştırdı. Çukuruna kaçmış mavi gözleriyle enginlere bakıp,

“Muhakkak,” dedi. “Muhakkak!”

Anadoluhisarı’nın küçük balıkçı kahvesindeki balıkçılar yıllarca onu ve Fatma Kadın’ı konuştular, derin iç çekişlerle sigaralarını tüttürerek...

“Yediden yetmişe herkesin ağabeyi idi o. Benim, oğlumun, torunumun Mehmet Ağabeyi.”

“Bir gün denize dönmek, sularda sönmek istiyorum, der dururdu zaten.”

“Demek o kadar severdi, o kadar ha?”

“Severdi ya. Denizi de, Nazım’ı da, insanları da.”

Ve öyküsü ağızdan ağıza anlatıldı birbirine eklenerek.

“Kahverengi saçlı, yeşil gözlü, midesi içe çökük, dal gibi bir Karadenizliydi Mehmet. On altısına gelmeden arkadaşının peşine düşüp iş tutmak için İstanbul’a gelmiş. Ben tanıdığımda yeni başlamıştı balıkçılığa. Beş yıl boyunca biriktirdiği parayla Pupa’yı aldı, kırmızıya boyadı. Ona hep ünlüler gelip

giderdi. Sabahlara kadar konuşup türkü söylerlerdi. Şiirler okurlar, yeni çıkan kitaplar üzerine konuşurlardı. Mehmet, bazen katılırdı konuşmalara, bazen de gözlerini dikip çalışan bir öğrenci gibi dinlerdi onları.”

“Fatma Kadın’la nasıl karşılaşmış?”

“Nasıl mı?”

“Bir gün sabahın erken saatlerinde ağlarını hazırlayıp balığa çıkıyormuş Mehmet. Kıyıda yoksul giysili, iriyarı bir genç kadın yaklaşmış yanına. Önceleri yüzünü bile seçememiş. Ayrımsayamamış güzel mi, çirkin mi. Yalnızca kadınmış işte. Kendisinden oldukça genç, uzun süredir unuttuğu, görmediği, dokunmadığı bir kadın. Gelip karşısına dikilmiş. ‘Bana iş verir misin?’ demiş. ‘Veririm,’ deyivermiş bizimki.”

“Biraz çatlaklık vardı canım... İnsan hiç!..

“Evet, evet!”

İşte o gün, birlikte açıldılar Karadeniz’e. Açılış o açılış! Mehmet’in tekgöz derme çatma barakasında yaşamaya başladılar. Tam yirmi beş yıl sürdü birlik-telikleri. Fatma kendisinin de balıkçı kızı olduğunu, istemediği bir adamla evlendirilmek istenince İstanbul’a kaçtığını anlattı ona. Balıkları livara boşaltmasına, iğneden çıkarmasına, ağların onarımına yardım etti. Her geçen gün biraz daha alıştı, sevdi onu Mehmet. Bu kapı gibi, koca burunlu, kalın kaşlı, kara gözlü kadını. Fatma Kadın yüreğinin sıcaklığıyla sardı onu, yatağını ısıttı. Mehmet de kendi bedeninin bir parçası saydı onun bedenini. Soğuk gecelerde rüzgâr, barakanın içini kasıp kavururken sarılıp uyudular birbirlerinin koynunda. Ve onca sefaleti, yoksulluğu göğüslediler sevgileriyle.

Mehmet denize açıldıklarında şiirler okudu ona, çocukluğunu, gençliğini anlattı. “Yaşamak, bir ağaç gibi tek ve hür / Ve bir orman gibi kardeşçesine,” dedikçe, Fatma pireleniyor, “Yoksa sen benden bıktın mı? Yalnız yaşamak mı istiyorsun?” diye fıkırdıyordu.

Mehmet de her zamanki bilgiç ve sevecen tavrıyla, “Bu okuduğum şiir Nazım’ın. Korkma be güzelim, bırakmam seni. Ölene dek,” diye rahatlatıyordu onu.

“Söz mü?”

“Söz.”

Mehmet’in dostları da çok sevdiler Fatma Kadın’ı. Gün geçtikçe arttı arayanları. Onlar yakaladıkları balıkları pişiriyor, dostları da meze ve içki getiriyordu her zamanki gibi. Bir sofraya donatıyorlardı ki küçük yuvarlak masalarında, eh yani... Sonra da koyu mu koyu bir sohbetin içinde demlenip sabahı ediyorlardı. Fatma Kadın bir yandan onları dinliyor, bir yandan koşturuyordu hiç hayıflanmadan. Mehmet, bir önceki sofrada da aynı şeylerden söz ettiğini unutup içine çökmüş midesini gösteriyor,

“Neredeyse altmış yaşına geldim, kırk yıldır İstanbul’dayım, hâlâ altmış kiloyum,” diyordu. Ardından ormanda karşılaşmış âşık olduğu lacivert gözlü yılanı anlatıyordu. Gözlerinde yeşil, sarı hareleri olan yılanı.

“İnsan yılanı nasıl âşık olur dersiniz, ama ben oldum işte!.. Bir gün Istrancalarda geceyi geçirmek zorunda kaldım. Alacakaranlıkta tam yatacağım sırada bir yılan geldi, karşıma oturdu. O bana bakıyor, ben ona. Yüreğimden ılık bir çay aktı sanki, küçük çakılları da sürüyerek. Gözlerimi koparamadım iri

lacivert gözlerinden. Sonra da bir titreme, yaprak gibi. Ertesi gün nasıl döndüm İstanbul'a bilmiyorum."

Yıllar geçti. Bir gün hapse girdi Mehmet. Biri, komünist diye ihbar etmiş, dediler. Tam on beş ay sürdü mahkemesi. Aklandı sonunda. Fatma Kadın zengin evlerinde çalışıp yiyecek taşıdı ona. Çıkınca da bıraktıkları yerden başladılar balıkçılığa. Denizlerine, özgürlüklerine kavuştular.

Bir akşam vakti balıktan döndüklerinde birden fenalaştı Fatma Kadın. Yüreği duruverdi. Mehmet inanmadı, dondu kaldı. Sarstı, su serpti, olmadı. Komşulara haber vermeyi düşündü, caydı. Sonra büyük bir kararlılıkla barakanın kapısını kilitledi. Kapının arkasına da ne bulduysa yığı. Sarıldı Fatma'sına sıkı sıkı. Üşümesin diye üstünü örttü. Bütün gece gözünü kırpmadan tavanı seyretti. Ertesi gün, kapıyı Fatma Kadın'ın üzerinden kilitleyip Üsküdar'a indi. Torbalarla döndü eve. Paketini açıp aldığı gelinliği giydirdi, saçlarını tarayıp duvağını taktı, iskemleye oturttu, düşmesin diye de bağladı.

"İşte Fatmacığım, sonunda sana gelinlik giydirebildim. Bir gün mutlaka alacağım diyordum, söz vermiştim ya!"

İskemleyi kendine çekti, sarıldı öptü.

"Ben de giyineceğim şimdi. Düğünümüz gece yarısı başlayacak."

En temiz pantolonunu, sarı gömleğini, üzerine de bitpazarından aldıkları ceketini giydi. Hapisteyken hediye edilen kravatını taktı. Saçlarını ıslatıp taradı. Kolonya sürdü. Gene oturdu Fatma'sının yanına. Kolunu omzuna atıp gözlerini karşı duvara dikerek dakikalarca kaldı. Fotoğrafçıya poz veriyorlar-

mış gibi.

Gece yarısı el ayak çekilince o zayıf, midesi ie çökük adam, iskemleyle birlikte sırtladı Fatma Kadın'ı. Cüssesinden beklenmeyen bir güçle sandala taşıdı, baş kısma oturttu. Birlikte açıldılar, boğazın Karadeniz'e kavuştuğı sulara...

Mehtap gündüz gibi aydınlattı, gümüşe boyadı, ütüledi denizi. Balıklar birbirlerinin üstünden zıplayarak oynastılar. Mehmet, gelip geçen neşeli gemileri anlattı ona, şarkı söyleyen martıları. Fatma Kadın gülümseyerek dinledi.

Sonra sarıldı ona koca yürekli Mehmet, bırak-tılar kendilerini. Aktılar yoğun, ağır bir su gibi. De-nize karıştılar...

BRONZ DÜŞ

*“Biz anlık zavallı kadınlarız, zayıf, narin.
Sonsuzluğun içinde bir günlük konuklar...
Bizden önce kimbilir kaç kadın
aynı şarkıları burada söyledi!”*
Paul Claudel

Camille Claudel'di, beni bu kente çağıran! Yüzyıl önce onun dolaştığı sokaklarda dolaşma isteği uyandıran... Otuz yılını akıl hastanesinde tüketmiş, o dâhi heykeltıraş!

Havaalanına alacakaranlıkta, gökyüzünün güm-bürtüleri ve sağanak yağmurla indik. Mercedes tak-siye girip oturduğumuzda kedi yavruları gibi birbi-rimize sokulduk kızım. Arabanın sıcaklığı, yumu-şak koltukları öyle iyi geldi ki!.. Keyiflendik. Buğu-lu camların arkasındaki kenti, kahverengi boncuk gözlerini açarak seyreden altı yaşındaki kızım, çingiraklı bir sesle;

“Şimdi burası Paris mi anneciğim?” dedi.

“Evet canım, Paris!”

Verdiğimiz adrese geldiğimizde, taksi şoförü na-zik bir tavırla kapıyı açtı. İnerken bir yandan da so-kağı tarıyorduk. Cepheleri bezemeli kâgir yapıları,

demir korkuluklu Fransız balkonlarından sarkmış çiçekleri, işten dönen insanları...

Kiraladığımız dairenin kapısını açtığımızda, sanki hiç sevinç yaşanmamış bir evin hüznüydü bizi karşılayan. Tozlu mobilyaları, terk edilmişliğiyle...

Gece, sık sık uykumu bölen, araba ve siren sesleriyle geçti. Sabah erkenden çıktık evden. Sokağın köşesindeki küçük kahvede kahvaltı edip Rodin Müzesi'ne, Camille Claudel'e gitmek için metroya bindik.

Bulunduğumuz vagonda bütün dünya ırkları toplanmış gibi. Çeşitli dillerde yapılan sohbetleri, metal tekerleklerin keskin virajlarda çıkardığı çığlıklar kesintiye uğratıyor. Sonra, gene aynı sıcaklık ve kararlılıkla sürüyor konuşmalar. Ve bütün dillerin karışımı bir uğultu sarıyor vagonu... Çaprazımızdaki koltukta oturan genç adam, köşeye sıkıştırdığı sevgilisinin yüzüne, boynuna hafif dokunuşlarla öpücükler konduruyor. Ardından ateşli bir biçimde öpüşmeye başlıyorlar. Kızım şaşkınlıkla izliyor onları. Yüzü başka yöne bakıyor, şaşlaşmış gözleri onların dudaklarına.

Metro çıkışında parlak bir güneş ve sokağa yayılan müzik ısıtıyor içimizi. Sokağın ortasına kurulmuş beyaz kuyruklu piyano ve fötr şapkalı, kırmızı burunlu piyanist, yanı başlarında havalandırma mazgalları üzerinde toplaşmış, ısınmaya çalışan boş bakışlı alkolikler... Paris böyledir işte! Hiç beklemediğiniz anda sevinç, bazen de hüznün yükler.

Gözüm, arada bir, bir ayağı üzerinde sekerek yürüyen kızıma takılıyor. Mutlu olduğunda hep böyle yürür. Sevinçlerini dingin tutamaz içinde. Sık sık karşılaştığı sürprizlere şaşırıp çığlıklar atıyor yüre-

gi. Bu renkli kent onu da çarptı, beni yıllar önce olduğu gibi...

Müzenin mermer basamaklı geniş merdivenlerinden çıkıyoruz. Rodin'in nefes alan heykelleri arasına Camille Claudel'inkiler serpiştirilmiş. Rodin'i delicesine sevmiş Camille, heykellerinde yaşadığı aşkla iç içe geçmiş acılarını da yontmuş sanki.

'La Valse'i izliyoruz dakikalarca. Başını partnerinin omzuna dayamış, dudaklarının kenarındaki gülümsemesiyle vals yapan kadın, yaşadığı aşk, öyle sahici ki... Adamı sevdiği, hem de çok sevdiği, bu dansın aynı zamanda bir sevişme ayini olduğu da... Kızım, bekçilerden gizli kadının eteğine dokunuyor. Ve bronzun soğukluğuyla irkilip geri çekiliyor. Sonra eğilip adını okuyor. Camille Claudel. La Valse...

Bulut gibi çıkıyoruz müzeden. Kızım da hiç konuşmuyor. Metroda yer bulup oturduğumuzda, karşıdaki ufak tefek, yetmiş yaşlarındaki Çinli kadının yanına on dokuzuncu yüzyıl giysileriyle Camille'in sessizce iliştiğini görüyorum. İri lacivert gözleri, delici bakışları, etli kırmızı dudakları, kızıl kestaneye rengi gür saçları ile çevresine meydan okuyor. Kızım meraklı gözlerle onu, masaldan fırlamış gibi gelen bu güzel prensesi inceliyor. Bir sonraki istasyona geldiğimizde, ellerinde kemanlarıyla blucinli, dört genç adam biniyor bizim vagona. Kemanlarının akortlarını kontrol edip Strauss'tan valsler çalmaya başlıyorlar. Birdenbire vagondaki tüm yolcular kafalarındaki düşüncelerden sıyrılıp müziğe kaptırıyorlar kendilerini. Camille Claudel yerinden kalkıp onlara doğru ilerliyor. Saçlarını atkuyruğu yapmış, tek kulağında küpesi olan müzisyeni incelikli bir reveransla dansa kaldırıyor. Delikanlı şaşkınlıkla kemanını kenara bırakıp Camille'in elini tutuyor. Bulun-

duğumuz vagon diğerlerinden ayrılıp genişliyor ve küçük bir balo salonuna dönüşüyor. Birlikte pistin ortasına ilerleyip müziğe uygun daireler çizmeye başlıyorlar. Kızımın gözlerinde yıldızlar yanıp sönüyor. Kafasındaki masal istediği gibi geliyor. Camille başını kavalyesinin omzuna dayamış, müzikle birlikte hızlanıyor. Dairesel dönüşlerle uçuyorlar. Ensesindeki topuzu, dalgalanan ipeksi elbisesiyle *La Valse*'deki kadın kendisiymiş meğer!..

“*Ben de vals yapmak istiyorum!*” Aklımdan geçirdiğimi sandığım düşüncemi yüksek sesle söylemişim. Kızım bana dönüyor.

“Vals mi yapmak istiyorsun anneciğim?”

“Hayır,” deyip geçiştiriyorum. Bu kez içimden söylüyorum. Kimse duymuyor.

‘*Ben de vals yapmak istiyorum.*’ Ama yapamıyorum işte! Onun gösterdiği yürekliliği gösteremeyip oturuyorum gene.

İlk gençlik yıllarımda öyle çok severdim ki vals yapmayı! İyi vals yapabilen bir sevgilim olmasını düşlerdim hep. Onunla kayarcasına dönmeyi!.. Hep yasaklarla çevriliydim ve Camille gibi dayatılan yasaklara başkaldırma cesaretini hiçbir zaman gösteremedim. Sustum! Hep sustum!..

Belki de bu nedenle Camille Claudel ve ‘*La Valse*’ beni çok etkiledi. Camille, bilmeden benim düşümü bronza dönüştürmüştü yıllar önce...

Onlar hâlâ dans ediyorlar. Camille’in topuzu açılmış, parlak kestane saçları omuzlarına dökülmüş, döndükçe savruluyor. Karşımdaki Çinli kadın gülümseyerek izliyor onları. Bakışları küçük birer çizgi olmuş. Yanındakilerle birlikte kafasını sallayarak müziğe eşlik ediyor. Müziğin bitimiyle birlikte

büyü bozuluyor.

Vagon gene eski boyutlarında ve doğru yönde yol alıyor... Karşımdaki yolcular değişmiş, yanımdaki küçük kızım uyuyakalmış, yüzünde mutlu bir gülümsemeyle... Elimdeki metro haritasından, telaşla ineceğimiz istasyonun adını arıyorum. İki durak geçmiştik. İlk istasyonda inip bir başka metro trenine binmek üzere soğuk, fayans kaplı koridorlarda koşuyoruz. Kızım sesleniyor:

“Anne, sence yırtık blucinli, küpeli prens olur mu?”

“Neden olmasın canım? Elbette olur!”

Yaklaşık altı ay sonra...

1993 Temmuz, Cumhuriyet gazetesinin üçüncü sayfası...

CLAUDELİN İKİ HEYKELİ ÇALINDI

“Camille Claudel’in iki bronz heykeli Poitiers Güzel Sanatlar Müzesi’nden çalındı. *La Valse* ve *L’abandon* adlarını taşıyan... *La Valse* ve *L’abandon* adlarını... *La Valse* ve...”

ÇEYREK

“Çeyrek kaldı mı?”

“Daha öğlen bitti. Yılbaşı bileti, üstelik son gün, bu saate kalır mı hiç abla? Yarım vereyim sana.”

“Hayır, istemem,” deyip sıkıntıyla uzaklaştı Ay-la Hanım.

‘Hay Allah, ne yapsam? İçimden bir ses, bu kez çıkacağını söylüyor. Yarım mı alsam acaba? Biraz daha gecikirsem o da bitecek,’ diye düşündü.

İşportacıların gırtlaklarını paralarcasına bağı-rışları, filelerin ağırlığıyla uyuşan elleri kararını ça-buklaştırdı. Yolunun üzerindeki ilk satıcıya beş yüz bin lira uzatıp, “Bir yarım bilet,” deyiverdi. Bileti özenle yerleştirdi cüzdanına.

Manavların, balıkçıların olduğu meydandan ge-cip kilisenin yokuşuna yönelmişti ki; onca renk cümbüşü, bağırış çağırış ve hareketliliğin ortasında birdenbire bir siyahlığa takıldı gözleri. Yetmiş yaşla-rında, avurtları çökmüş, gözleri yuvalarından fırla-mış bir kadına... Eprimiş koyu renk mantosuyla bir sandığın üzerine oturmuş, bakışlarını bir noktaya dikmiş, hiç kıpırdamıyordu.

“Neden kaçtım sanki? Neden?” diyordu. “Kı-zanlar, oğlanlar hep gittiler,” diye söyleniyordu, kısık, ağlamaklı bir sesle.

Sanki, umutla dalgalanan insan seli içinde değil

de savaş alanındaydı. Yakınları, yaşamını geçirdiği kent, anıları başlangıç nedenini anımsayamadığı kıyımın kurbanı olmaktaydılar gözünün önünde. Dehşeti gözlerinden okunuyordu.

Ayla Hanım duraksadı, yanına gidip yavaşça elini omzuna koydu.

“İsterseniz sizi evinize götürebilirim.” Kadın ona hiç bakmadan;

“Hangi eve? Yangını görmüyor musun?” dedi.

“Yangın mı?” Çevresine bakındı Ayla Hanım. Sanki parlak kırmızılar, turuncular, alevleri; telaşlı kalabalık da ölüm korkusuyla kaçışan insanları anımsatıyordu yaşlı kadına.

“Gittiler hepsi, gitti. Uzaklara, çok uzaklara,” diye söyleniyordu.

“Starimost Köprüsü de yıkılmış. Yıkımışlar!.. Yazık değil mi bre! Telli duvaklı gelinlikle geçmiştim üzerinden. Davullarla zurnalarla...”

Pazarda hiç kimse kalmasa da aynı kararlılıkla günlerce öyle oturacak gibiydi.

Ayla Hanım ne yapacağını bilemez halde bir süre bekledi, sonra çaresiz uzaklaştı yanından. Yolu-
nun üzerindeki evlerin pencerelerinde her zaman görmeye alışkın olduğu yüzleri aradı gözleri. Kafasında oturan koyu, ağır siyahlık ve ‘Gittiler çok uzaklara, neden kaçtım ki?’ sözleriyle...

Birden, yolunun üzerinde dikkatini çeken ve yıllardır kapalı duran Rum kilisesinin bahçe kapısının ardına kadar açılmış olduğunu sevinçle fark etti. İçeri girdi. Kenardaki banka çöküp filelerini yere koydu. Sırtını dayadı. Renkli akıl taşlarıyla iek motifleri işlenmiş döşemesi, çevresindeki asırlık ağaçlarıyla sürpriz bir biçimde karşılaştığı bu mekân, bütün yorgunluğunu hafıfletti. Gülümsemesi

yayıldı yüzüne. Yorgun ayaklarının altındaki mozaik döşemeyi hayranlıkla seyretti. Başını taş duvara yaslayıp gözlerini kapadı. Her zaman merak ettiği yüksek duvarların arkasındaki dünyada zamanı durdurdu. Kuş sesi ve yaprak hışırtılarını dinledi. Bir ayak sesi ve ardından soğuk bir sesle irkildi.

“Ne istiyordunuz?”

“Hiç, hiçbir şey,” diyebilirdi. “Çok güzel bir bahçe!” Kilise bekçisinin karısı elindeki anahtarı gösterip dondurucu bir ifadeyle ona bakıyordu.

“İzin verirsiniz, kapatacağım,” dedi.

Ayla Hanım kırılgan, filelerini alıp dışarı çıktı. Arnavutkaldırımı yokuşu tırmanmaya başladı. Yol hiç bitmeyecekmiş gibiydi. Oysa yeni evliken bu yol öyle kısa gelirdi ki ona. Hangi ağacın dibinde hangi kır çiçeği biter, kokusu nasıldır, hangi ağacın yaprakları ne renktir, bilirdi.

Eve giderken fileleri tutan ellerine mutlaka bir demet çiçek de sığdırırdı. Yüreği sevinç dolu olduğundan, çevresinde gördüğü herkesi de mutlu sanırdı. Ayırt edemezdi onların gözlerindeki hüznü... Artık güzellikleri, mutlu insanları çok az görebiliyor, çiçek bile toplamıyordu vazoları için. Hele bugünkü yaşlı kadın, ufak tefek güzellikleri de silip süpürmüştü. Bedeni giderek ağırlaştı. Eve vardığında bitkindi. Fileleri mutfağa götürüp bıraktı ve üçlü kanepeye uzandı. Saatine baktı. On dakika sonra hazırlığa başlamalıydı.

“Anneciğim evde miyiz?”

“Evet, baban yorgunmuş yavrum.”

“Ama ben kalabalık bir yılbaşı geçirmek istiyordum.”

“Evde eğleniriz canım. İstersen tombala da oynarız.”

Filesinden plastik çam ağacı ve süsleri çıkardı.

“Haydi bakalım, evi bir güzel süsle, kırmızı elbiseni giy. Ben de güzel yemekler yapacağım. Piyango bileti de aldım.” Kızın gözleri parladı.

“Piyango bileti mi? Çıkarsa bana bilgisayar. Söz mü anneciğim?”

“Söz canım, söz. Ne istersen.”

Yatak odasına gidip kırılaşmış saçlarını topuz yaptı. Siyah elbisesini giydi. Gözlerine sürme çekti. Allık ve kırmızı rujuyla renklendi. Kocası Ahmet geldi. Televizyonun karşısına oturdu.

“Hoş geldin, bugün nasıl geçti?”

“Ne olsun hep aynı şeyler,” diye geveledi kocası.

Yemeklerini bitirip televizyonun karşısına geçtiler. Küçük kız annesinin dizine başını koyup erkenden uyudu.

Gece yarısına doğru, televizyonda milli piyango çekilişleri başlamıştı.

Ayla Hanım, ‘Hayır dinlemeyeceğim, yarın sabah gazeteden okurum,’ diye düşünüp kanal değiştirdi. Yaşlı kadın aklına geldi! ‘Acaba hâlâ orada mıdır? Hava da iyice soğudu. Keşke bırakmasaydım!’

Televizyondaki eğlence programını seyredip gece yarısından sonra yattılar.

Ayla Hanım yaşlı kadını düşünerek uyudu. Uyanır uyanmaz pazar yerine indi, onu aradı. Esnafa sordu.

“Dün akşam buradaki yaşlı kadın?” diyecek oldu, “Birileri götürdü,” dediler. Belki yakınlarıdır diye umutlandı, rahatladı. Gazete ve taze ekmek alıp eve döndü.

Gazetenin manşetine göz atıp piyango sonuçlarının olduğu sayfayı heyecanla çevirdi. Küçük kızı uyanmış, sessizce onu izliyordu. Elinde bilet, önce amortiden başladı taramaya. En büyük ikramiyeyi sona bıraktı. Bir kez daha kontrol etti.

“Amorti bile yok,” diye söylendi.

Umutlarını, büyük ikramiye kazanma olasılığı ile yüreklerinden geçen küçücük sevinçleri düşündü. Zengin olma umudunu satın almak, kaybettiği yaşama sevincini yakalama savaşının bir parçasıydı yalnızca.

Kızına baktı, kırılganlığı dokundu. Yanına gitti, sarıldı, öptü.

“Gelecek ay gene bilet alırız canım. Hem bu kez sen çekersin, iki tane dörtte bir. Tamam mı?”

Küçük kız sevinçle başını salladı.

“Tamam!..”

HERKESİN BİR DOLABI OLMALI

Onunki ince belliydi. Duyarlı, anlayışlı.

İlk görüşte, daha doğrusu sesini duyar duymaz tutulmuştu ona.

“Ah bir dolabım olsa!” derdi, bunaldıkça. “Şöyle, istediğim zaman kapısını kapatıp yalnız kalabileceğim, içinde keman çalışabileceğim büyüklükte bir dolap...”

Parmakları!..

“Karım, evliliğimizin ilk yıllarında çalışmama hiç ses çıkarmazdı. Birlikte konserlere bile giderdik. Son yıllarda elimde kemani görünce yüzü asılıyor, yanıma hiç yaklaşıyor. Sanki kendine rakip görüyor onu. Belki de haklı, öyle çok seviyorum ki kemanımı. Sürekli aklımda, parmaklarımla gizli gizli çalışıyorum. Notalar beynimin kıvrımlarına yerleşmiş sanki. Neredeyse yatağıma da alacağım onu. Vazgeçemediğim ince belli sevgilim o benim. Beni anlayan, rahatlatan.”

On yıl önce, Tekirdağ Bayındırlık Müdürlüğü’n-

de çalışıyordu. O zamanlar gün doğumuyla birlikte sandalla denize açılır, enginlerde dilediği gibi çalar ve yalnızca orada yaşadığını duyumsardı.

“Bazen keman sesini rüzgâr sahile taşır ve bütün kent halkı dinlerdi çaldıklarını. Onlar bile daha iyi anlıyorlardı beni. Bunu hissediyordum sokaktakilerin bakışlarından, selamlarından. İstanbul’a gelince çaresiz müzik okuluna başladım.”

Karısı ve kızlarının karşısında hep suçlu sandalyesinde bulurdu kendini. Makineli tüfek gibi sayarlardı yanlışlarını. Savunamazdı hiç kendini. Yüzü kızarır, bedeni küçülürdü. Parmakları inadına yelek ceplerinde gezinip dururdu, onlar görmezlerdi tabii.

Keman çalışmadığı günler yanakları aşağı düşmüş, gözleri yüzünü terk etmiş bir halde dolaşırdı ortalıkta.

“Hafta sonunda derse gitmeden önce keman çalışmayı çok istedim. Şöyle arka odada kimse duymadan. Ama küçük kız elimde kemanı görünce vurdu kapıyı çıktı. Keman sesine alerjisi var. Arkasından karım öyle bir bakış fırlattı ki, bakışı yapıştı kaldı suratıma. Yoğun, yapışkan, zift gibi bir şey. Oysa kemanın ağzını burnunu tıkamış, çamaşır mandalları ile tellerini tutturmuştum, sesi çıkmasın diye. İnsan yanı başındaki sevgilisine dokunmadan nasıl durabilir? Üstelik onunla ilişkiyi bütünüyle kesmemi, müzik okulunu da bırakmamı istiyorlar. Yani yaşamla bağlarımı koparmamı.” ‘Koparmayacağım işte!’ dedi, kendi kendine. Ceketinin cebinde gizlice parmaklarını çalıştırarak...

Ah! Parmakları!..

Ve o gün kemanını alıp çıktı evden. Kurulmuş robot gibi müzik okuluna gitti.

Koridordaki banklardan birine oturdu. Onu yavaşça belinden kavrayıp kucağına oturttu. Akordunu yaptı, tozunu aldı, yayını reçineledi. Odalardan gelen enstrüman sesleri koridorda buluşup koklaşıyordu... Hep birlikte çalmaya başladılar. Karanlık, rutubetli koridor birdenbire konser salonuna dönüştü sanki. Tam konserin ortasında Ayşe Hanım kapıda görüldü, onu çağırıyordu.

Kızardı! 'Gene her zamanki gibi çok güzel,' diye düşündü. Kara gözleri sis perdesi arkasından bakıyor gibiydi. Makyajsız durgun yüzü, kısacık siyah saçları ile küçük bir kız çocuğu kadar masumdu. İncecikti.

Yüreği inip kalkmaya, eli ayağı dolaşmaya başladı.

"Kroytzer etüdünden başlayalım isterseniz."

Parmaklarına söz geçiremiyordu. Sanki herkes uykudayken sabah beşlerde kalkıp çalışan o değildi. Oysa sular seller gibi yapmıştı Kroytzer etüdünü. Yüreği sıkışmaya, bedenindeki bütün gözeneklerden ter fışkırmaya başladı.

"Peki, isterseniz Seybold etüdüne geçelim."

Avuçları sıırılsıklam oldu.

Hiçbir şey çalamadı. Sonuç fiyaskoydu. Duymuyor, görmüyordu. Ayşe Hanım da o gün keyifsizdi, hiç yorum yapmadı.

Eve döndü. Hâlâ sert rüzgârlar esiyordu evde. Odasına kapandı, uzun süre uyuyamadı açlıktan ve sıkıntıdan. Yorganın altında Kroytzer etüdünü çaldı. Parmaklarını çalıştırdı gene, onlara inat. Parmaklarını!..

Bozkırın ortasında bir yerdi. Kırmızı yanaklı, güleç yüzlü köylüler ağırılıyordu onu. Bembeyaz, kenarı dantelli çarşafı olan yataklar hazırlıyor, sofralar donatıyorlardı. Sabah horoz sesleri ile uyandı. Yanında kemanı, bir de Ayşe Hanım vardı. Birlikte bahçeye çıktılar. Turneye giderken, kar nedeniyle o köye sığınmışlardı. Rüya bu ya!.. Uçsuz bucaksız sevinç dolu bir beyazlığın ortasındaydılar. Önce o çalmaya başladı. Kroytzer, Seybold etüdlerini, Strauss'u...

Parmakları hiç böyle dans etmemişti. Sonsuz bir mutluluk sardı yüreklerini. Bittiğinde 'bravolar,' çılgın alkış sesleriyle kendine geldi. Ne zaman toplandı bu kalabalık, diye şaşırıp kaldı. Üç kez selam verdi, yerlere kadar eğilip tam üç kez. 'Bravo, bravo, bravolarla...'

Ayşe Hanım, en öndeydi. Ayağa kalkmış alkışlıyor, gülümsüyordu. İncecikti. Güzeldi, her zaman ki gibi.

"İşe geç kalıyorsun," sesiyle gözünü açtı. Karısı başucundaydı. "Hadi."

Bir kibrit çakıp evi ateşe vermek istedi.

Günlerce konuşmadı işyerinde. Koca bir silgiyle silinmiş gibiydi, yok gibi.

Her gün erkenden gelip işine gömülüyor, öğlen tatilinde büro boşalınca da masasının üzerine açtığı nota defteriyle solfej çalışıyor, kafasında keman çalıyordu.

Haftalar sonra yeniden canlandı.

"Sarazate'tan Zigeunerweisen'i onunla birlikte öyle güzel çaldık ki!.. Sanki boşlukta uçuyorduk. Notalar bembeyaz bulutlara girip çıkıyorlardı, arala-

rında da kuşlar. Ve bütün gökyüzünü kaplamış Zigeunerweisen.”

O hafta gergin gitmemişti derse. Çünkü evdekiler tatile gitmiş, koca ev ona kalmıştı. İki oda bir salonlu dolabı vardı artık, kısa süre de olsa.

Önce bir boşluk hissetti, sonra müthiş bir sevinç. Çocukluğunda yaşadığı dönme dolaplı, pamuk helvalı bayram sevinci, zincirliilere binmiş uçuyor gibi... Hemen yapmak isteyip de yapamadıklarının bir listesini hazırladı. Konserler, sinemalar, barlar, dilediği kadar keman çalışmak. Hangisinden başlayacağını şaşırdı.

Sabahları yorgana bir tekme atıyor, arkasına bile bakmadan hazırlanıp evden çıkıyordu. Eve dönünce de durmadan çalışıyordu...

Ta ki üst kattaki komşudan uyarıcı ‘tok tok ’ sesleri gelene dek.

Gene eski yaşına döndü. Gene yanakları düştü.

Ah!..O pıhtı!.. Parmakları!..

“Azizim, bu iş böyle yürümez. Herkesin bir dolabı olmalı. Tavanı ve duvarları ses geçirmez, küçük bir de penceresi olan bir dolap.”

Gözleri duruldu, ufuk çizgisi yok oldu.

“Penceresinden bir de meyve ağacı görülmeli. İlkbaharda beyaz çiçekler açan erik ağacı. Sokaktan geçen bütün çocuklar yiyebilmeli eriklerini. Çocuklar! Emekli olunca onlara kemani sevdireceğim. Ders vereceğim. Hem de bedava. ”

O kan pıhtısı, ah o kan pıhtısı! Duyarsızlaşan parmakları, başarısız ameliyat. Ve uyarılara karşın

*keman çalabilmek için yeniden ameliyat istemesi!
İkinci kez ameliyat oldu.*

“Ah, öyle bir dolabım olsa, dilediğim kadar keman çalabilirdim! Hiç kimse karışamazdı. Hiç ama hiç kimse!”

Küçük pıhtı!..

“Ne karım, ne kızlar, ne de komşular...”

Ve yoğun bakımdan çıkamadı!.. Parmakları durdu.

Onun istediği küçücük özgürlüklerdi... Küçücük!.. Dolaba sığacak kadar!..

ONUN, YALNIZCA ELENİ İÇİN ÇARPAN BİR YÜREĞİ VARDI

Sabah sessizliğinde evden çıkıyorum. Yağmur yağdı yağacak. Ortalık koyu gri, kasvetli... Ama içim aydınlık. Özgürüm, iki gün de olsa!.. Neredeyse herkesin duyacağı biçimde şarkı söylüyor yüreğim.

Elimde çantam Karaköy'den vapura biniyorum. Haydarpaşa dalgakıranında martılar sıralanmış, gelen giden vapurları izliyor. Bazıları havalanıp bizi takip ediyor birbirleriyle söyleşerek. Onlar önde, ben arkada iniyoruz.

Gar binasındaki telaşlı kalabalığın arasından sıyrılıp beni küçük bir Anadolu kentine götürecek olan trene biniyorum. Cam kenarındaki tek kişilik koltuğuma oturuyor, kitabımı açıyorum. Tren, kalkışından kısa bir süre sonra duruyor. Gökyüzünün düzgün grisi, doğadaki acı yeşil, pembe-beyaz baharları öne çıkarmak istercesine, hiç kıpırdamıyor. Pencereden dağın tepesinde tek başına ayakta duran ağacı görüyorum. Dışarı atlayıp bir koşu dağa tırmanıyorum. Ağaca, 'elim sende' deyip kendimi aşağı bırakıyorum.

Yuvarlanıyorum, yuvarlanıyorum, nehrin kıyısındaki katırtırnağı ailesine takılıp kalıyorum. Hep birlikte üfledikleri kokularını içime çekiyorum. Sonra yeniden kendimi yokuş aşağı bırakıp yuvarla-

niyorum. Pencereden içeri girip yerime oturuyorum. Katırtırnaklarıyla vedalaşıp gözlerimle tepedeki ağaca 'hoşçakal' diyorum.

"Hoşçakal."

Ve o ağacı, arada bir tek başına tren yolculuğuna çıkan kendime benzetiyorum.

Trenin tekdüze sesi, hızla uzaklaşan evler, ağaçlar derken yolculuğum bitiveriyor. Yalnızca kırmızı tuğlalı, tek katlı, küçük istasyon binası karşılıyor beni. Bir düşü bitirip bir başka düşe başlamak üzere trenden iniyorum. Çantamı otele bırakıp kentin sokaklarında dolaşmaya başlıyorum.

Tanımlayamadığım bir duygu sokakların arasından çekip bir yerlere götürüyor beni. Tek tük kalmış ahşap evlerin arasında kıvrılan yokuşu çıkıyor, yolun bitimindeki küçük alanda, görkemli taş bina ile karşılaşıyorum. İki yanında yükselen kare kesitli çan kuleleri, taş oymalı, kemerli kapıları ve yapıyı kucaklayan çatısı ile beni büyülüyor. Yüzünde yaşadığı yılların izlerini taşıyan, ama hâlâ güzel, etkiileyici yaşlı bir kadın gibi karşımda oturuyor. Sesi, sevecen ama otoriter.

"Nerede kaldın? Ben de seni bekliyordum," diyor bana.

"Ancak gelebildim, özür dilerim."

Pencerelerinin camları kırılmış, duvarlarının pembe boya dökülmüş. Birinci kata dışarıdan ahşap bir koridor eklenmiş. Dünün görkemli kilisesi, giriş kapısının iki yanındaki duvarlarına yapıştırılmış afişleriyle, bugün porno filmler oynatan bir sinema olmuş. Binaya yapılan eklemelerin de makine dairesi ve uzantıları olduğunu anlamak güç değil. Bahçesinde, duvarlarında otlar bitmiş. Bahçe kapısında da kocaman asma bir kilit asılı. İçeri kuş-

lar girmiş, cıvıltılarını duyuyorum. Çocukluğumda, arada bir kaçıp gittiğim kiliseye benziyor.

“Bunun için mi çağırdın beni, bu olumsuz değişiklikleri görmem için mi?”

Hiç ses yok. Sanki az önce bana hesap soran o değil!.. Yoksa bana mı öyle geldi, diye geçiyor içimden. Parlak günlerinde kimbilir ne kalabalık bir cemaati vardı? Onların da ne anıları?.. Yeniden bana dönüp,

“Neden beni ölüme terk ettiler? Güzel anıları boşluğa bıraktılar? Sıkı sıkı tutunmak yerine, anlayamıyorum...” diyor.

Yanıtlayamıyorum. Hava kararana dek onunla kalıp otele dönüyorum.

Sabah uyanır uyanmaz balkona çıkıyorum. O, bütün hüznü güngörmüşlüğüyle karşımda oturuyor. Göz göze geliyoruz, gülümsüyor. Giyinip sokağa fırlıyorum. Bulunduğu yönü kestirmeye çalışarak sokakların arasında dolaşmaya başlıyorum, ama bir türlü varamıyorum. Kaybettiğim her dakika onunla birlikteliğimizden çalınmış bir zaman parçası gibi geliyor. Okula giden öğrencilere soruyorum:

“Burada bir sinema olacak, eskiden kiliseymiş. Nasıl gidilir, biliyor musunuz?” Birbirlerinin yüzüne bakıp dudak büküyorlar. Sonra hep bir ağızdan,

“Bilmiyoruz,” diyorlar.

Palabıyıklı, orta yaşlı bir adama yaklaşıyorum.

“Buralarda bir sinema olacak, eskiden kiliseymiş. Biliyor musunuz?”

“Öyle bir şey yoktur,” deyip dümdüz yürüyor. Arkasından koşar adımlarla gidiyorum,

“Var, dün gördüm,” diye üsteliyorum.

Başını iki yana sallayıp uzaklaşıyor.

Karşılaştığım kişilerin yanıldığını söylemeleri

beni de çelişkiye düşürüyor. Acaba böyle bir yapı yok da, düş mü gördüm?

Elinde sefertası işine giden üçüncü bir kişiye aynı soruyu yineliyorum.

“Buralarda bir sinema olacak, eskiden kiliseymiş, biliyor musunuz?”

“Biliyorum” diyor, kesin bir ifadeyle. “Doğan Sineması. Ben de zaten o tarafa gidiyordum.”

Temiz giyimli, orta yaşlı adam yanımda yürümeye çalışarak hızlı adımlarla önden gidiyor. Yapının önüne geldiğimizde kalp atışlarım hızlanıyor. Bahçe kapısı sonuna kadar açık, asma kilit yok dün akşamki gibi.

“Demek içini görebilirim!..” Giriş kapısına yöneliyorum. Adam arkamdan sesleniyor:

“Sakın içeri girmeyin bayan!”

“Neden? Ben içini görmek istiyorum.”

“Çünkü sizin için tehlikeli olabilir. Burayı işlentenler güvenilmez kişiler. Geceleri açık saçık filmler oynatırlar, yalnız erkekler için.” Yeniden yanıma gelip,

“Eskiden aileler gelirdi bu sinemaya. Güzel, romantik filmler oynatılırdı,” diyor içini çekerek, “Gary Cooper’ları, Henry Fonda’ları, Rita Hayworth’ları hep bu sinemada gördük. Hele gençliğimde bütün artistleri ezbere bilirdim. Bazen bir filmi iki-üç kez izlerdik.”

Bu kasabada yaşayanlar belli ki yapıyı bugünkü işlevi nedeniyle gözden çıkarmışlar, diye düşünüyorum.

“Bana içini anlatır mısınız?”

“Duvarlarında resimler vardı. Sıvaları dökülünce ya bir çocuk gözü, ya da bir el çıkar alttan. Bu koca çatıyı dört tane ince demir direk tutar. Bunca yıl

dayandı. Aileler loca ve balkonlarda otururlardı. Acıklı filmlerde hep birlikte ağlar, komiklerde de bütün salon gülerdik. Sonra da günlerce konuşurduk yeniden gidene dek. Şimdi televizyon var. İnsanlar yalnız...”

Yapıya sessizce yaklaşp başımı giriş kapısının penceresine dayayıp içini görmeye çalışıyorum. Beynimde onun sözleri çınlıyor: “Romantik filmler oynatırlardı... Şimdi televizyon var... İnsanlar yalnız...”

İçeride karanlık bir koridor ve makine dairesine çıkan merdivenler var. Karanlığa gözüm alışınca duvarlarda yer alan afişler, uçuşan kuşlar ve merdivenden inen bir karaltı görüyorum. Bu, tanıdık biri, ama kim? Sonra onun, Yanni olduğunu anımsıyorum. Yanıma geliyor.

“Küçük kız, nasıl da büyümüşsün böyle. Neredeyse tanımayacaktım seni. Dün geldiğini söyledi, biliyorsun ya, seni çağırın,” diyor.

Başımı sallayıp gülümsüyorum. Bahçedeki taş merdivenlere oturuyoruz.

‘Ama nasıl olur? Yanni bu kasabada hiç yaşamamıştı. Çocukluğumdan tanıyorum onu. Ben de bu kasabayı, bu kiliseyi ilk kez görüyorum,’ diye düşünüyorum. ‘Nasılsınız?’ diyecek oluyorum, Yanni yok olmuş...

Onun zangoçluk yaptığı kilise de kesme taşlardan yapılmış görkemli bir yapıydı. Ayin sırasında içinde kuşlar uçardı. Emekli olduktan sonra, orta halli, dindar bir ailenin yaşadığı ahşap evin çatı odasını kiralamış. Babası da Beykoz’un en ünlü işkembecilerindenmiş.

O zamanlar hiçbir yakınının olmadığı söylenirdi. Müslüman ev halkı, bekâr bir adamla aynı mutfak ve tuvaleti kullanmak istemediğinden, Yanni,

yaşamını odasındaki ispirto ocağı ve lazımlıkla sürdürürdü. Onları tedirgin etmemek için olanca çabayı harcar, ortalıklarda kimsenin olmadığı saatlerde lazımlığını boşaltırdı.

Ara sıra misafir olduğumuz bu evde, biz çocuklar sürekli kilitli olan Yanni'nin odasını çok merak ederdik. Odasının bilinmezliği ve kokusu bizlere korku verirdi. Oda kapısının kısacık süren açılımlarında dışarıya kesif bir sidik ve yağ kokusu yayılırdı. Hem korkup hem de horladığımız Yanni, başka bir gezegenden gelmiş gibiydi bizler için. Mahalleli çocuklar sürekli Yanni'yle ilgili öyküler uydururlardı.

Yaşadığı eve daha sık gidebilmek için gerekçeler bulur ve onu izleyebilmek için oyunlarımızı oda kapısının önünde kurardık. Bazen kapı deliğinden, bazen yere yatıp kapısının altından gözetlerdik onu. Ayak sesini duyunca da çil yavrusu gibi dağılırdık. Bize hiçbir zaman kızmadı, ama biz hep korktuk.

Yanni, giysilerinde koyu renkleri yeğler, yalnızca pazar günleri kiliseye giderken beyaz renk gömlek giyer, en üstteki düğmeyi de mutlaka iliklerdi. Boynu yakasının içinde büzüşse de... Aynı mahallede oturan babaannem ve komşuları, onun karşı komşumuz dul Eleni'ye tutkun olduğunu söylerlerdi. Bu aşkı yirmi yıldır içinde saklıymış.

Babaannemde kaldığım bir pazar günü pencereden Yanni'yi görüp arkasından çıktım. Sokakta birdenbire gençleşti, omuzları kalktı, adımları çevikleşti, çünkü her an onunla karşılaşabilirdi. Kendine güvenli dimdik yürürken, birden onun geldiğini gördü. Eli ayağı birbirine dolaştı, heyecanlandı. Yüreği kendini yerden yere atmaya başladı.

"Merhaba Kiriya Eleni. Nasılsınız? İyisiniz in-

şallah?”

“İyiym, Kiriye Yanni. Ya siz nasılsınız?”

“İyiym. Çok şükür. Hiç görünmüyorsunuz. Kili-seye gelmeseniz aylarca karşılaşamayacağız.”

“Nerede, işten güçten başımı kaldıramıyorum ki. Torunlar da bende biliyorsunuz.”

“Olur mu canım, yazık değil mi annelerine? Şu gençler, çocuklarını bırakıp gidiyorlar!” Yanni bir yandan konuşuyor, bir yandan da Eleni ve kocasıyla birlikte olduğu günleri düşünüyordu. (O yıllarda Eleni ne güzeldi! Simsiyah saçları, iri zeytin gözle-riyle bütün erkekleri etkilerdi. Ben de tığ gibiydim hani... Her karşılaşmamızda heyecanlanır, yürekle-rimiz ağzımıza gelirdi. Biz coşku içinde konuşurken yüreklerimiz birbirine gülümserdi. Ayrılırken de is-teksizce yerlerine yerleştirirdik onları. Bunca yıl geçmesine karşın benim aşkım tazeleniyor her kar-şılaşmada. Ve onunla uzun uzun konuşmak istedi-ğim halde kısa kesiyorum. O ise yalnızca eski bir dost gibi görüyor beni. Ah, ne yazık ki!..)

“Peki, Kiriya Eleni ben izninizle ayrılayım. Kili-senin yeni zangocuna hayırlı olsun diyecektim de.”

Sonra da söylenirdi kendi kendine... (Bütün zan-goçların canı cehenneme, bu da aptal herifin teki. Hiçbiri benim yerimi tutamaz. Ben gelmiş geçmiş en iyi zangoçtum. Çanı konuştururdum, konuşturur. Herkes tanırdı sesinden benim çaldığımı. Eleni de... Yüreğimle çekerdim ipini, elimle değil onlar gibi. İşte, Yanni çalışıyor derlerdi!.. Derlerdi ya!..)

Nedenini anlayamıyordu. Eleni’yle her karşılaş-mada kafasındaki bütün sözcükler uçuyordu. Bütün bir hafta boyunca düşlerinde, ayna karşısında onun-la sohbet eden kendisi değildi sanki...

(Nasılsın Eleni? Bugün çok güzelsin. Her geçen

gün gençleşiyorsun. Bir şeye ihtiyacın olursa, torunlarından biriyle haber gönder, hemen gelirim, biliyorsun... Ara sıra bir acı kahvemi içmeye beklerim. Beni öyle sevindirirsin ki...)

‘Eşek herif, niye bunları unutuyorsun? Belki kadının bir şeye ihtiyacı olur, sen koşarsın. Ya da belki kahve içmeye davet eder, ona biraz yakınlaşırsın. Sen adam olmazsın oğlum Yanni, sen adam olmazsın,’ diye söyleniyordu kendi kendine. Ama düşündüklerini hiçbir zaman gerçekleştiremiyordu.

Bir pazar günü gene beyaz gömleğini ve takım elbiselerini giyip kiliseye gitti. Çünkü her pazar sevgiliyle randevusu vardı. Hiç konuşulmamış bir randevu... Kilisenin kapısından girip oturanları gözleriyle taradı, Eleni’yi buldu. Yanının boş olduğunu görüp başkasının oturmasına fırsat vermeden gitti, oturdu. Önce hiç sesini çıkarmadı, başka taraflara baktı. Sonra da dönüp sanki önceden görmemiş gibi,

“A, merhaba Kiriya Eleni! Siz burada mıydınız?” dedi.

“Merhaba Yanni. Ne kadar şıksınız böyle. Maşallah, çok da iyi görünüyorsunuz.”

Yanni sevindi. Uzun süredir böyle güzel sözler duymamıştı ondan. Belki de gerçekten beğendi, diye düşündü. Eski günlerdeki gibi... Kilisenin içinde kanatlandı sanki. Ayın sırasında arada bir kanat çırpıp serçenin peşine takıldı, uçtu. Eleni papazı büyük bir dikkatle dinliyordu. Yanni ise serçenin peşinde oradan oraya konuyor, her açıdan sevgilisini izliyor, onu gözleriyle öpüyor, okşuyordu.

Yerine döndü yürek çarpıntılarıyla. Bir ara Eleni’nin dalgınlığından yararlanarak çantasından sarkan ipek eşarbyı çekip cebine koydu. İşlediği suç nedeniyle kızardı. Ayın biter bitmez kaçarcasına ayrıl-

dı. Eve dönerken, içinden söylediği şarkıya uygun adımlarla yürüyordu.

Sevdikçe seni / Ömrüm artar ey yâr / Aşkındır bana / Güzelim yadigâr.

Merdivenleri koşar adımlarla çıkıp odasına girdi, kapıyı kilitledi.

Baş başa kalsak...

Cebinden eşarbyı çıkardı. Baktı. Boynuna dola-
yıp ceketinin yakasını kaldırdı.

Seninle bir an... Ah!..

Sonra, başkasının görmesinden korkarcasına içine soktu.

Döksem sana içimi / Kalbim ferahlar...

Aradan günler geçti, Yanni uzun süre dışarı çıkmadı. Biz çocuklar odasından ara sıra inilti-
ler, konuşmalar geldiğini duyup kaçıştık. Bir süre sonra çıktığında gözleri ışıldıyordu. Ev halkı onu hiç bu denli mutlu görmemişti. Aynı şarkıyı mırıldanarak merdivenleri indi.

Sevdikçe seni...

Koynunda eşarp, sokakta kendi kendine konuşuyor, gülüyordu. Onunla sarmaş dolaş yürüyor gibi... Mahalleli, Yanni'nin gün geçtikçe ağırlaşan durumunu kuşkuyla izliyordu. Sonunda bir gün kilise yetkilileri geldiler, emekli zangocu akıl hastanesine

götürdüler. Olay mahallede duyulduğunda ilk koşan Eleni oldu.

Kadınlar, odasının boşaltılmasına yardım için geldiklerinde, onun yaşadığı karanlık ve siyahlıklar içinde bir tek beyazlık gördüler. Yanni'nin pazar günleri giydiği beyaz gömlek, takım elbisesiyle duvarda asılıydı. Yardıma gelenler, şifoniyerin çekmelerinde armağan edilmek üzere paketlenmiş kadın giysileri buldular. Bu giysilerin kimi o yılların, kimi de on beş-yirmi yıl öncesinin modasını yansıtıyordu. Duvarlarda asılı tozlanmış, altın varak çerçeveler içinde aile fotoğrafları vardı. Her fotoğrafta Yanni, kendisini daire içine almıştı.

Yanni'nin yaşadığı kasabadan yüzlerce kilometre uzaklıkta ve onlarca yıl sonra karşıma çıkması beni çocukluğuma götürdü. Kilisenin mermer basamaklarında oturdum kaldım. Elbisemi dizlerimin üstünden geçirip düzelttim. Ayaklarımın dibinde bulduğum mermer parçasını kaydırarak yapmak, bir kömür parçasını da yere çizmek için alıp cebime koydum.

Ne kadar bir süre geçti, bilmiyorum. Birden bu kasabaya geliş nedenimi anımsayıp toparlandım. İşlerimi bitirip akşam treniyle dönmek zorundaydım. Sessizce vedalaşıp ayrıldım. Yeniden kendi kendimle kalmak üzere.

Yanni yalnız kendisiyle kalabilmek için benim gibi bir yolculuk yapmayı hiç düşünmemiştir herhalde?.. O, zaten yaşamı boyunca tek kişilik bir kompartımanda yolculuk etmişti. Ve onun, yalnızca Eleni için çarpan bir yüreği vardı...

Oooooooooo...

*Ayaklar altında toprak sarsılıyor
Sımsıkı sarıl kendi sevgine
Kendi inancına
Düşmemek için
Fatos Arabi*

Beyoğlu. Gece. Kömür karası gökyüzünde martılar...

Umutsuzlukların son bulması, bir tutam mısırın bahar dalına dönüşmesi, sevgilinin gülüşü gibi bir şey onlar... Karanlıkların içinde aydınlık, beyaz lekeler.

Onlar bile aydınlatamıyor yüreğindeki karanlığı. Hızlı adımlarla yürüyor. Topuk seslerine uzaktan gelen akordeon sesi karışıyor. Bakışları yukarılarda ve çevrede dolaşıyor, titrek, tedirgin. Biten evliliği, çocuk özlemiyle geçen yıllar, sevginin, umudun tükenişi, yüreğindeki parçalanmışlık ve bütün bunların üzerine tuz biber, deprem!.. Yüz yaşındaymışçasına bitkin, bezgin.

“Hay Allah, şu sinemayı da nereden çıkardım! Üstelik aynı film ikinci kez. Her şeyden öyle bunaldım ki! Yorgunum, korkuyorum! ”

Martıyı izliyor. Dudağının kıyısında bir kıpırda-

ma. "Ya ben sinemadayken depresyon olursa!? Ne yapabilirim?" Omzunu kaldırıyor. Topuzunun tokalarını sıkıştırıyor, sıkıntıyla. Umarsız çırpınışların, çözüm arayışlarının, boşunallığının ayırıcısında.

"Mutlaka olacak diyor bilim adamları. İstanbul'da mutlaka!" Öyle derin, öyle kara bir 'off' yapıp kalıyor ki yüreğine, hiç çıkmamacasına... "İyi ki çocuğum yok. Ne yapardım? Onca ölümden, yıkımdan sonra bir de İstanbul ha? Belki de bir dakika, bir saniye sonra kimbilir?!"

Acemi bir müzisyenin çaldığı o akordeon sesine yaklaşıyor gitgide. Görünürde eski düzen sürüyor. İşlere gidiliyor, yemekler pişiyor, çocuklar okullara uğurlanıyor. Yaşam yeniden sorgulanıyor. Pişmanlıklar, kırgınlıklar, hiçbir zaman dile getirilememiş aşklar, özlemler. Korkular, gene korkular, giderek büyüyen... Sarsıntılar, durmadan yinelenen...

"Daha güvenli bir yere mi gitseydim?" Hızlanıyor. "On dakika içinde film başlayacak." 'Böyle iyi bir film nasıl yapılır,' diye düşündüğü, o savaş karşıtı film. Gene ağlayacak geçen kez olduğu gibi.

Cephesinde heykelleri, bezemeleri ile taş yapılar birer birer geçiyorlar önünden. Kimi dimdik, kimi ezik büzük. Gece daha bir görkemli, daha bir güzel görünüyorlar. Bazıları da, daha zavallı, acılı... "Depremde onlar da yok olurlar mı acaba? Ya sevdiklerim? Ah onlar!.."

Birden akordeon çalan küçük kıza takılıyor gözleri. Dalgalı saçlarını omuzlarına salmış; fötr şapkası, pantolonu, yeleği, kara gözleriyle Meksika'dan kopmuş gelmiş sanki. Dingin, korkusuz dikilmiş yolun ortasına. Fötr şapkasının gölgesinde para bekliyor. Elli lira, yüz lira, kim ne verirse. O gün ve yarın, karnını doyuracak, belki şeker de alabileceği parayı.

Bakışları duru, kıpırtısız bir su gibi.

Gene bir martı!.. Ve yükselen müzik!..

Cüzdanını çıkarıp bir milyon lira veriyor küçük kıza. O, gözleriyle teşekkür ediyor. Şaşkın, sevinçli. “Sana uğur parası olsun bu,” diyor. ‘Al kocaman bir tane daha. Bu da, eğitimin için. Bu da, rahat yaşam ve doya doya evcilik oynaman için, küçük kız. Ah, yaşam öyle kısa ki! Onu, keyifle yudumladığın gazoz, ya da yerken gözlerini ayıramadığın çikolatan gibi tadına vararak yaşamalısın,’ diyebilseydim, diye usundan geçiriyor. ‘Artık bu ayazda dikilmek zorunda değilsin, hadi git, durma!..’

Kara gözleri nasıl da parlardı. Yüreği nasıl koşardı uçsuz bucaksız kırlarda delicesine. Havalanır, başı bulutlara değer, ayaklarını sallardı aşağıdan geçenlere. Hızlı hızlı, coşkuyla. Uçardı, kocaman binaların, kentlerin üzerinden, sonra meyve ağaçlarıyla dolu bir düzlüğe inerdi. Doyasıya yerdı meyvelerinden. Çıngıraklı, yüksek bir sesle, ebeleme oyununda söyledikleri tekerlemeyi yineleyerek.

Oooooo

Harmandan gele bimborasi

Vaka tuka ve horasi

Her romani, troo-maa-ni

O ağaç senin, bu ağaç benim diye dolaşarak.

Ve kardeşlerini, anasını anımsardı birden. Onlara da anlatmalıyım deyip havalanırdı yeniden. Yüreği serçeler gibi pır pır ederek. Hepsi toplanırlardı çevresine. Bakışları hiç olmadıkları kadar sevinçli, yürekleri dingin. Bembeyaz bulutlar olurlardı din-

lerken onu. Küçük kız da pembe bir buluta dönüşürdü, nefes nefese anlatırken. Gülüşleri, hayalleri kaplardı her yanı. Umut olurlardı baştan başa. Savaşlar, depresimler, acılar hiç olmamışçasına...

Biletini verip salona giriyor genç kadın. Koca sinemada beş kişiler. Hepsi de sıra başlarını tutmuş. Salonun boşluğu, karanlığı, yüreğinin köşesinde oturan depresim korkusunu yeniden ayaklandırıyor. Birden koltuğu!.. "Sallanıyor muyuz!" Ayağa fırlıyor. Korkulu gözlerle bakıyor oturanlara. Arka sıradaki adam yanıtlıyor onu:

"Korkmayın, ayağım çarptı koltuğunuza, özür dilerim."

"Öyle mi? İyi ki söylediniz. Teşekkür ederim." Işıklar kararıyor.

Ne yapacağını bilemiyor. Elini öbür elinin içine alıyor, sımsıkı kenetleniyorlar. Nefeslerini tutup birlikte izlemeye başlıyorlar. Düşündeki sevgiyle, sevgiliyle. Milcho Manchevski'nin 'Yağmurdan Önce' filmi.

Acısı, müziği, belleğine kazınıyor. Hıçkırıkları dolanıp duruyor içinde en yüksek sesleriyle. Ağlıyor, bitmek tükenmek bilmeyen savaşlara, ölümlere, umutsuz aşklara... Eli hâlâ elinde.

Işıklar yanıyor, ayrılıyorlar. Salon çabucak boşalıyor.

Hava ayaz. Çıplak bacakları üşüyor, zayıf bedeni titriyor. Ceketinin düğmelerini ilikliyor büzülerek. Yukarı bakıyor. Gökyüzünün siyahı üzerine sarımsı bir ışık düşmüş. Martılar fosforlanmış, içlerinden ışık çıkararak, dönüp duruyorlar tepesinde. Müzik susmuş. İnsanlar tek tük kalmış sokakta. Kediler çöp yığınlarının başında, yavruları köşelerde uyuk-

luyorlar.

‘Oooooo’, diye, çingiraklı bir ses duyar gibi oluyor. Kendi kendine gülümsüyor. Kısacık bir sevinç gelip geçiyor içinden. Kısacık!.. Gözpınarındaki yaşlar kurumamışken.

Yaşamları suya verilenlere...

ONLAR İÇİN DE DİKMIŞTİ

Ben onlar için de dikmiştim şeftaliyi. Dibinden kırdılar.

Güllale de, fıstıkları. Tam otuz yedi yıl önce köye gelin geldiğinde. Ürün alıyordu on yedi yıldır. Sepetler dolusu. Hele bu yıl öyle boldu ki... Dalları taşıyamıyordu salkımları. Toplayamadılar.

O, fıstık ağacının verimini artırmayı, öyle iyi bildirdi ki. En iyi fıstıklar, onun bahçesinde yetişirdi. Güllerin de en siyahı...

Onları nasıl kıyar da keserdi! Yaprakları, hele yaprakları öyle güzeldi ki! Yaz kış kalır, mis kokardı. Gölgesi başkaydı... Her bir yaprağı sevinç vermişti. Her bir meyvesi. Bir ay daha izin verselerdi, suyu salıvermeselerdi. Toplasaydılar ürünlerini. Nerdee!..

Hele o iki servi! Birini kızı doğduğunda sevinçten, ikinciyi de kocası öldüğünde dikmişti ya; bırakıp gitmemiş gibi.

“Kocam, tek tek seçmişti taşlarını evi yaparken. Pembemsi olsun istedik. Merdivenlerle çıkılsın. Oymalı kapılarla girilsin sofaya. Eyvanı firdolayı sedirlerle çevrili olsun. Fırat’ı görsün oturanların hepsi,”

diye, çatallı sesiyle anlatıyordu Güllale.

Köyün bütün evleri kesme taştandı zaten. Bütün eyvanları da Fırat'a dönük.

Sohbet sırasında mavisinden, yeşilinden bir parça taktılar mı gözlerine, başka türlü bakarlardı etrafa. Ferahlardı içleri. Bahçelerdeki meyve ağaçlarının dalları, yaprakları oynayıp dururlardı, tavanda, duvarlarda. Alçakgönüllü sevinçlerle sürer, giderdi sohbetler. Ürünlerden, düğünlerden, değirmen yolundaki şenliklerden, yıldızlardan, mağaralara dair efsanelerden...

Akşam saatlerinde, çocuklar başlarının üzerinde tepsilerle fırından dönerlerken, Fırat kor olur akardı. Her hali başkaydı. Tutkundular ona. Bakışına, gülüşüne, o salınarak gidişine. Onunla yatar, onunla kalkarlardı. Onulmaz acılarda bile tek sığınaklarıydı. Korkarlardı, kızacak, köpürecek diye. Karasevdalıları, acılı anaları alacak diye. Sevindi mi çiçeklenir, mis kokarlardı köyce. Selamları başka türlü olurdu, sohbetleri, düşleri başka.

"Elektriksiz de otururuz biz. Yeter ki..." diyorlardı hep bir ağızdan.

"Bütün bunlar?"

"Başka yerde yapsalardı şu barajı."

"Neden biz, neden?" deyip durdular.

Vadiyi saran, sevinçli kuş cıvıltıları, bülbül sesleri değildi artık. Yavru kuşların imdat çağrıları, ölüm çığlıklarıydı. Suyun hızla yükselişinden kaçamayan, uçamayan o minik kuşların.

Onun da içinde çığlıklar yükseldi hep. Zor ko-pardılar evinden. Hem de çok zor!..

"Biraz daha kalayım ne olur," diye yalvardı durdu. "Bir bardak daha çay içeyim, servilerin altında, Fırat'a bakan şu tahta kanepede."

“Peki,” dediler.

“İç. Otur biraz daha.”

“Hadi, on dakika daha.”

“Şu siyah gülden bir fide alayım, tenekeye, ha?”

“Çabuk ama...”

“Suyun hızına yetişemeyiz anacığım,” dedi oğlu başında. “Hadi!.. Bak, kuşlara. Onlar bile uçup kurtulamadılar.”

“Olsun,” omuz silkti. “Olsun!”

“Gel inat etme anam, kışa odun lazım. Keselim ağaçları, sen gülü dikerken. Taşıyalım evin taşlarını? Belki gene... ha? Bak komşular da yardım ederler.”

“Ederiz,” dediler, oğlunun arkasından. “Ederiz, bacım.”

Güllale oğluna döndü.

“Yaş kesen, baş keser oğul. Baban sağ olaydı, keser miydi? Eliyle yaptığı evini yıkar mıydı hiç?”

Susup kaldılar.

Oysa nerelerden taşımıştım o fideleri, parka dikmek için. Erik tutmadı, ama şeftali! Durmadan yaprak verdi. Pencereden görürdüm, gülüşürdük. Yeni verdiği yaprakla selamlardı beni. Bir sevinç gelir otururdu yüreğime, büyüyor diye... Yapraklarını yoldular, önce. Ucundan kırdılar. Sonra da dibinden. Büküp acıtarak.

Toprak adamı değildir onu yapan. Hiçbir tohum yeşertmemiştir mutlaka. Sevmemiştir hiç kimseyi, ağacı, çiçeği, küçük bir kedi yavrusunu...

Güllale oğluna çevirdi yeşile çalan mavi gözlerini. Yemenisini düzeltti, doğruldu, gözleri kan gölü.

“Gidelim,” dedi, çaresiz, bitkin. “Ama bahçemi-

ze, evimize hiç dokunmadan.”

Sesini çıkarmadı oğlu. Çocukluğuydu o ev, sevinçleriydi o ağaçlar. Tepelerinden hiç inmediği, mekân tuttuğu, meyvelerini şapırdatarak yediği, suyunu elinin tersiyle sildiği.

O gün boyu koşan, coşan, avlulara çamaşırlar seren, yıkayıp paklayan, cevizli sucuklar yapan, bir günün içine on günlük işi sığdıran Güllale'nin ayakları, bedeni ağırlaştı. Yanaklarındaki pembelik soldu. Gözlerinin ışığı... O koca kalçalı, koca memeli sıcacık kadın pörsüdü, küçüldü, soğudu sanki. Oğlunun kolunda ayaklarını sürüyerek vardı bahçe kapısına. Çıkınca kapının sürgüsünü sıkıca kapadı gene. Keçi meçi girip taze dalları yemesin diye. Servilere son kez baktı. Kocasına. Güzel günlerine. Gençliğine...

Yokuşta komşularını gördüler. Hasan Çavuş'u, karısı Belkıs'ı, Hayri Efendi'yi. Kocasının arkadaşlarını. Bütün yokuşlar Fırat'a inerdi zaten.

Çömelivermişlerdi oldukları yerde sıra sıra. Fırat'a doğru. Boşluğa bakar gibi bakıyorlardı ona. Zihinleri boşalmış, gözleri sulanmış, bakışları donmuş da kalmış, birer buz parçası gibi. Hiç konuşmadan, düşünmeden, kıpırdamadan.

Yapraklarla oynayan rüzgârın türküsünün yerini ağıtlar, iniltiler aldı.

“Su yükseliyor, kaplumbağaları, kedileri toplayın. Kaçamazlar onlar! Bırakmazlar, alıştıkları, bildikleri yerleri,” dedi, yaşlılardan biri. Koşuştular...

Baharda çiçek açar da seviniriz, her gören sevinir diye, dikmiştim. Bir ben biliyordum onun şeftali olduğunu. Şaşıp kalacaklardı. “Şeftaliymiş!” diyeceklerdi, görenler. “Şeftaliymiş!”

Yıllar önce alınmıştı kararlar, hazırlanmıştı projeler. Hesaplar, kitaplar, onaylar... Su basmayacaktı köyleri, sözümona. Sonra, 'yanlışlık,' dediler. 'Kodlarda yanlışlık olmuş... Su basacak bir kısmını... Sadece bir kısmını! Sadece!..'

Hesaplayamadılar, onca yaşamın kaybının bedelini. Bilemediler fıstık ağacının yirmi yıldan sonra ürün verdiğini, suyu hiç mi hiç sevmediğini. Ve onlardaki emeği... Bahçelerin, Fırat'ın önemini...

O Fırat ki evlerini, bahçelerini, tahtlarını, yaşamlarını ona dönük kurmuşlardı. Hayat vermişti onlara. Şimdi yutuyordu evlerini, ocaklarını, geçmişlerini. Bu kez istemedен.

Yitirilen yüzlerce dönüm bahçe, güzelim konaklar, sokaklar, lahmacun fırınının önündeki tavşan kanı çaylarla yapılan sohbetler, geceleri tahtlara çekilip yıldızlarla baş başa uyumalar, cevizli sucuk yapmalar... Benim köyüm, evim, ağacım, dallarında meyvelerle...

Su gelene dek yeni tohumlar, fideler dikmişlerdi. İnanmamışlardı, bir türlü inanmamışlardı bu sona.

Çıktılar bütün köy halkı, gözleri yaşamlarına, emeklerine takılı. Vardılar, o çorak arazideki beton evlere.

Güllale kapandı, çıkmadı günlerce. Konuşmadı, konuşamadı. Dili damağı kurudu. Boğazı paslandı. Oğlu, gelini, kızı, hele torunu pervane oldular çevresinde.

Savruldu köy halkı, harmandaki samanlar gibi. Gençler uzaklara, büyük kentlere yollandı, ağıtlarla. Yaşlılar ölüme davetiye çıkardılar, 'Biz artık, gidek,' diye. Eskiden ölümü düşünmezlerdi hiç. Doksan ya-

şındaki ihtiyarlar bile torunlarının koluna girip fi-
dan diker, bir yıl sonrası için tohum toplarlardı bah-
çelerde.

Bir ağaç gövdesi bile bulamadılar altında serin-
leyip düş kuracak. Camgöbeği fistan giyemez oldu-
lar, Fırat'ı hatırlatır diye. Konuşacak bir tek söz kal-
madı. Günler yıl gibi geldi. Bir sessizlik çöktü ki
ölüm kokan.

Kalanlar birer birer gittiler, istedikleri gibi! Gül-
lale de...

Oğlu, kardeşi Gülnaz'ı da aldı, gittiler İstan-
bul'a.

Kızgın, siyah asfaltın üzerinde çıplak bir dal gi-
bi kalıverdiler.

Kuruyemişçilerdeki fıstıklara takıldı gözleri
hep. Ancak bir avuç satın alabildiler. Cevizli sucuk-
tan da bir sap. Boğazlarına dizildi yerken. Sanki o
cennette yaşamamış, kilolarca fıstığı dalından ye-
memişlerdi. Güllale gibi bir anaları olmamıştı...

Ben, onlar için de dikmiştim şeftaliyi... Parktan
gelip geçenler, çocuklar için de. Çiçeğini, meyvesini
görüp sevinirler diye.

Güllale onlar için de dikmişti fıstıkları, kayısı-
ları, siyah gülleri. Bahçelerini, evlerini, yaşamlarını,
suya verenler için de...

LEYLA RUHAN OKYAY

GÖLGESİ GÜZ

ÖYKÜ

Foto: ALRA DENİZ OKYAY

Leyla Ruhan Okyay, öykülerinde toplumun değişik kesimlerini, yaşamın cıvıltısını, renklerini ve tonlarını yansıtırken, insanlık durumlarını abartıya kaçmadan, bütün içtenliği ile gözler önüne seriyor. *Gölgesi Güz*, yazarın ilk öykü kitabı. Yayınlarımız arasında yer alan, ikinci kitabı *Geyikli Orman*'da olduğu gibi, bu kitabındaki öykülerinde de sıradan, her zaman her yerde görebileceğimiz insanların hiç de sıradan olmayan zengin dünyalarının kapılarını aralıyor. Acılar, savaşlar, göçler, ayrılıklar ne kadar derin izler bıraksa da, yaşamdan kopmuyor Leyla Ruhan Okyay'ın kişileri. Onlara sevgiyle, hüznle, buruk bir gülümsemeyle yaklaşıyor; alçak sesle, fısıldar gibi, insanın içine işleyen öyküler yazıyor. Gözlem gücüyle, ayrıntı seçimindeki tutumuyla, yalın dili ve sözcük ekonomisiyle, canlı görüntüler, tablolar çiziyor. Öykü bittikten sonra da etkisi süren bir dünya yaratıyor.

CEMİL KAVUKÇU

Kapaktaki fotoğraf: GEORGES MEIS

ISBN 975-07-0508-4

9 789750 705083

<http://www.canyayinlari.com>

KDV İÇİNDEDİR